

JOURNALISTI

1

2019

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti
95. vuosikerta 31.1.2019

Myllytetty

Urheilujournalismi muuttuu kriittisemmäksi, mutta Marika Lehdon juttu voimisteluvallmentajasta oli joillekin liikaa.

10

tässä lehdessä

KANNEN KUVA: RISTO HÄMÄLÄINEN

○ Tuija Siltamäki päätoimitti maailmanhistorian kenties viimeisen Aviisin. **22**

KUVA: MARJAANA MALKAMÄKI

○ Aamulehti lakkautti artikkelitoimituksen ja vähensi pääkirjoitusten määrää.

8

○ Mikä on kustannustoimittajan vastuu tietokirjan vääristä tiedoista?

21

KUVA: LAURA OJA

○ Toimittaja Airin Bahmani teki tietokirjan Syyrian sodan taustoista.

25

KUVA: KAI WIDELL

○ Jukka Sorsa neuvottelee av-kääntäjille parempia työehtoja.

28

Me päätämme, mistä vaaleissa puhutaan

MARIA PETTERSSON Twitter: @mariapettersson maria.pettersson@journalistiliitto.fi

Onko huhtikuussa luvassa ilmasto-vaalit? Maahanmuuttovaalit? Terveysvaalit? Köyhyysvaalit? Vanhustenhoito-vaalit?

Toimittajat ovat viime syksystä alkaen arvuutelleet vaalien tärkeintä teemaa. Nimenomaan arvuutelleet, aivan kuin toimittajilla itsellään ei olisi mitään tekemistä sen kanssa, mitkä aiheet nousevat keskusteluun. Tiedotusvälineiden on aika tuntea itselleen ja suomalaisille, että journalistiset valintamme vaikuttavat vaaleihin merkittävästi, halusimme sitä tai emme.

PUOLUEIDEN ja ehdokkaiden viestintä, sosiaalinen media ja tulevan kevään tapahtumat muokkaavat tietenkin äänestyskäyttäytymistä. Kaikkein merkittävin muokkaaja on kuitenkin edelleen se, mitä tiedotusvälineet päättävät käsitellä ja millä näkökulmalla.

Vaalitenttien ja -koneiden

laatijoilla on iso vastuu, samoin uutispäälliköillä, jotka päättävät, mitä aiheita ja missä laajuudessa nostetaan esiin. Tartutaanko heppoisin mediaäkyihin? Kenen sloganeita toistellaan? Kun lähetysaika käy vähiin, kelpuutetaanko ympäröivä vastaus? Kysytäänkö ehdokailta vain puolueiden lempiteemoista? Annetaanko ehdokkaan pöpistä omaa agendaansa vai kysytäänkö häneltä myös muista teemoista?

”Mitä teemoja juuri meidän yleisömme pitää tärkeinä?”

Olenaisin kysymys lienee ”Mitä teemoja juuri meidän yleisömme pitää tärkeinä?”

Tärkeä teema ei ole sama asia kuin klikatuin juttu. Tiedotusvälineillä on vastuu vaalien alla ohjata keskustelu olennaisen äärelle.

SÄVYTKIN vaikuttavat. Viime eduskuntavaaleissa kyseltiin esimerkiksi sitä, kuinka paljon ja mistä pitää leikata. Kysymys on latautunut, sillä se sisältää ennakkoajetuksen siitä, että leikkava on. Latautuneita kysymyksiä voi toki laatia, mutta se on tehtävä tiedostaen.

Journalistit ja tiedottajat ovat poliitikkojen ohella avainasemassa siinä, millaisen eduskunnan Suomi huhtikuussa saa. On turha väittää, että medialla olisi pelkkä raportoinnin rooli. Me vaikutamme äänestystulokseen ja siihen, millä teemalla vaalit käydään. Moni haluaisi sanella meille, mitä teemoja pitäisi nostaa ja mistä vaieta. Sitä ei pidä sallia, mutta yhtä lailla ei pidä kuvitella, etteivät toimittajien valinnat vaikuttaisi. Vaalien teemat eivät ilmesty tyhjästä eivätkä pysy pinnalla itsestään. Me mediasa teemme päätöksiä, joilla on seuraukset, ja tämän tunnustaminen on hyvän vaaliuutisoinnin perusta.

Ylioppilaslehdet ovat korvaamattomia

Suomen ylioppilaslehtiperinne on hieno, mutta vaarassa. Ylioppilaskunnat ympäri Suomen pohtivat talouttaan ja tarkoitustaan, ja jotkut niistä ovat päätyneet lopettamaan lehtensä esimerkiksi saadakseen budjetista mieleisensä. Ratkaisu on huono. Lehestä luopuminen on lyhytnäköistä ja heikentää opiskelijoiden mahdollisuuksia saada tietoa ja päättää omista asioistaan.

Ylioppilaskunnilla on Suomessa valtaa opiskelijoihin ja yliopistoon, ja monet niistä hallinnoivat

melko suuria omaisuuksia. Hallitus ja edustajisto tekevät päätöksiä, jotka vaikuttavat tuleviin opiskelijasukupolviin ja suuriin omistuksiin. Mikään paikallinen tai valtakunnallinen yleismedia ei seuraa kunnolla ylioppilaskuntien hallitusten ja edustajistojen toimintaa. Se tehtävä on vain ylioppilaslehdillä. Kriittistä mediaa ei voi korvata edustajiston tiedotussähköpostilla. On varmasti houkuttelevaa poistaa omaa toimintaa seuraava media ja hankkiutua näin eroon vahtikoirasta, mutta edustajiston jäsenten pitäisi olla tätä viisaampia.

Journalisti vaalii laadukasta journalismia, sananvapautta ja alan parhaita perinteitä. Journalisti tarkastelee kriittisesti media-alaa ja sen ilmiöitä.

KASVO

PÄIVI HAPPONEN

● Ylen oikeustoimittaja. Työskennellyt Ylellä toimittajana vuodesta 2000 lähtien. Vuodesta 2004 toiminut oikeustoimittajana. Ollut aiemmin Savon Sanomissa kesätoimittajana ja tehnyt opiskeluaikanaan freelancerina tv-toimittajan töitä.

● Valmistunut YTM:ksi Tampereen yliopiston tiedotusopin oppiaineesta.

● Kuuluu oikeustoimittajien yhdistyksen hallitukseen.

Vihaviestien vyörytyksessä

Oikeustoimittaja Päivi Happonen ihmetteli Ylen blogissa Oulun poliisin tiedotuslinjaa. Poliisi kritisoi Happosta Twitterissä ja se aiheutti vihaviestien tulvan.

HEINI KILPAMÄKI, TEKSTI • KAI WIDELL, KUVA

Vihaviestien joukossa on kymmeniä uhkauksia, kunnianloukkauksia ja laittomaksi luokiteltavaa kuva- ja videomateriaalia. Kaikki kuluneen viikon ajalta.

”Ei tämä hyvältä tunnu. Tällaisessa laajuudessa ja näin henkilöön käyvää vihakampanjaa en ole koskaan kokenut”, pian 20 vuotta Ylessä työskennellyt oikeustoimittaja **Päivi Happonen** sanoo.

Erityisen vakavaksi Happonen kokee sen, että vihaviestien tulva sai alkunsa Oulun poliisin toiminnasta.

Kaikki alkoi 18. tammikuuta, kun Ylen sivuilla julkaistiin Happonen blogikirjoitus, joka koski Oulun poliisin tiedottamisen laajuutta seksuaalirikostutkinnoissa. Poliisi tiedotti laajasti ulkomaalaistaustaisista miehistä ja näiden epäilyistä lasten hyväksikäyttör rikoksista.

TIEDOTUKSEN VILKKAUS sumensi kokonaiskuvaa ja sai Oulun näyttämään paikalta, jossa maahanmuuttajat raiskasivat koko ajan lapsia, Happonen sanoo.

”Tilastot osoittavat, että muissa kaupungeissa on suhteessa sama tilanne. Lisäksi suuri osa lasten seksuaalisesta hyväksikäytöstä on suomalaisten tekemää, vaikka maahanmuuttajien osuus onkin viime vuosina ollut kasvussa. Oulun tapauksessa sai myös kuvan, että rikokset olivat organisoituja, mitä ne eivät olleet.”

Happonen kannattaa hyvää ja perusteellista tiedottamista.

”Tiedottaminen on hyvää, mutta se ei, että meillä Suomessa poliisit tiedottavat eri tavalla. Me oikeustoimittajat käymme Helsingin

poliisin kanssa jatkuvaa taistelua siitä, että pitäisi tiedottaa enemmän.”

Jossain vaiheessa Happonen huomasi, että Oulun poliisi tiedotti tapauksista tiuhaan. Saman huomion tekivät kollegat ja syyttäjät.

Ylen toimittajat saivat Oulun poliiseilta luottamuksellisia lausuntoja siitä, että jopa poliisin sisällä tiedottamisen koettiin menneen liian pitkälle. Tämän Happonen myös kirjoitti blogiinsa.

Oulun poliisi pyysi virallisella Twitter-tilillään Yleä ja Päivi Happosta ”ystävällisesti kertomaan lähteensä”.

Vasta myöhemmin Oulun poliisi teki virallisen oikaisupyynnön, joka käsiteltiin Ylessä. Tulos oli, ettei Happonen blogiteksti sisältänyt virhettä.

”Näin henkilöön käyvää vihakampanjaa en ole koskaan kokenut.”

”On poikkeuksellista, että viranomainen maalittaa yksittäistä toimittajaa. Siihen haluttiin puuttua. Vastaava päätoimittaja **Jouko Jokinen** ja päätoimittaja **Riikka Räisänen** laativat Oulun poliisin johdolle kirjelmän, jossa paheksuttiin poliisin toimintatapaa Twitterissä ja toivottiin, että poliisi korjaisi väärän mielikuvan. Oulun poliisi ei näe tällä hetkellä ongelmaa tässä tilanteessa.”

”Yleensä medialle tehdään oikaisupyyntöjä, mutta tämä taitaa olla ensimmäinen kerta, kun media tekee oikaisupyynnön poliisista”, Happonen kertoo. ●

STT:n siteerausmäärät romahtivat

STT:n eniten siteeraamien viestimien kärkekymmenikkö pysyi lähes ennallaan, mutta siteerausten määrä laski yli kolmanneksen. Kärjessä jatkavat Yle ja HS. Ilta-Sanomat kipusi neljänneksi, ja Maaseudun Tulevaisuus nousi ensi kertaa kymmenen joukkoon.

MANU MARTTINEN, TEKSTI • KIMMO RÄISÄNEN, KUVA

STT siteerasi muita viestimiä viime vuonna noin 30 prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna. Siteerausmäärä on ollut laskussa jo muutaman vuoden, mutta viime vuoden pudotus on selvästi aiempaa jyrkempi.

STT:n vastaava päätoimittaja **Minna Holopainen** sanoo, että pudotukseen ei ole yhtä syytä eikä asiaa ole analysoitu toimituksessa. Hän arvioi, että lasku johtuu ainakin digijournalismin tuomasta muutoksesta uutisten kerronta- ja työtavoissa.

”Toisin kuin aikanaan uutistyyssä, nykyään digiaikana pärjäävät pitkät kerronnalliset jutut. Tämä suuntaus on tuottanut kappalemääräisesti vähemmän siteerattavia juttuja”, Holopainen sanoo.

Myös STT tekee pitkiä juttuja nopeaan nettikäyttöön, jolloin lyhyitä irtojuttuja eri aiheista syntyy vähemmän, Holopainen sanoo.

”Ilmeisesti se on vaikuttanut siteerausmääriin. Muuta selitystä laskevaan trendiin en keksi.”

Yle jatkoi STT:n siteerauslistan kärjessä jo kolmatta vuotta peräkkäin. Yle keräsi siteerauksia perinteisiltä vahvuusalueiltaan politiikasta, kotimaan aiheista ja taloudesta. Alkuvuonna Yle uutisoi näytävästi myös seksuaalisesta ahdistelusta elokuva-alalla.

Kakkosena pysyi edellisvuosien tapaan *Helsingin Sanomat*, jonka yksi puhuttaneimmista skuupeista oli hyväntekeväisyyden nimissä toimivan Brother Christmasin rahankäyttöön liittyvät epäselvyydet. *HS* oli vahvoilla myös politiikassa ja taloudessa. Lehti kirjoitti ensimmäisenä muun muassa **Harry Harkimon** perustaman Liike Nytin esivaiheista.

KOLMANNEKSI SITEERATUIN oli kahdentoista maakuntalehden yhteistoimitus Lännen Media, jonka siteerausmäärä laski kärkekymmeniköstä vähiten. Lännen Median uutisvoitot olivat pääasiassa politiikan aiheita.

Neljänneksi ponnistanut *Ilta-Sanomat* oli *Hesarin* tavoin kiinni Liike Nytin alkuvaiheissa. *IS:n* **Timo Haapala** onnistui uutisoimaan toimitusjohtaja **Lauri Kivisen** lähdön Ylestä ennen kuin Yle julkaisi tiedotteen omista kanavissa.

”Samalla yritämme muistaa huumorin ja rentouden. On olemassa sellainen käsite kuin IS-henki.”

Elina Koivisto, *Ilta-Sanomien* uutispäällikkö

Muita *IS:n* uutisvoittoja olivat viihde-elämän käänteet, kansanedustajien sopeutumiseläkkeen päättyminen ja perustuslakivaliokunnan lausunto sotesta. Urheilun puolelta *IS* uutisoi ensimmäisenä monen urheilijan uran käänteistä ja seuravaihtoista sekä valmentajien liikkeistä.

Ilta-Sanomien päätoimittaja **Ulla Appelsin** on tyytyväinen toimituksensa työhön.

”Uutisvuosi oli oikein hyvä, paljon omia uutisia ja meillä toimituksessa eri osastoilla mainio draivi.”

Kovin ponnistus *IS:lle* oli **Trump-Putin**-taapaaminen Helsingissä, joka toi *IS:n* verkkosivuille kahdessa päivässä jopa 10 miljoonaa kävijää. Lehti perusti viime vuonna myös uuden

yksikön, jonka tehtävä on kaivaa uutisia.

”Uudelta yksiköltä toivotaan muun muassa päivän uutisvirran ulkopuolelta tulevia juttuja, joihin ei muualla välttämättä ehditä paneutua”, Appelsin sanoo.

Verkkoa ja printtiä vetävä uutispäällikkö **Elina Koivisto** muistuttaa, että *IS* tekee uutisia melko pienellä porukalla, mutta kovalla tahdilla.

”Samalla yritämme muistaa huumorin ja rentouden. On olemassa sellainen käsite kuin IS-henki”, Koivisto sanoo.

Väli-Suomen Median yhteistoimituksen Uutissuomalaisen (5.) ja *Savon Sanomien* (9.) siteerausmäärät laskivat kärkekymmeniköstä eniten, kummankin noin 50 prosenttia. MTV:n ja *Iltalehden* siteeraukset vähenivät yli kolmanneksella.

Ilta-lehti oli vahvoilla muun muassa politiikkojen kulujen selvittämisessä. Lehti uutisoi esimerkiksi kansanedustaja **Teuvo Hakkaraisen** (ps.) asumisjärjestelyistä. Myös kansanedustaja **Jani Toivolan** (vihr.) kulukorvausvyyhti oli *IL:n* skuuppi. Lehti uutisoi syyskuussa Toivolan taksikortin käytöstä ja seuraavana päivänä asunnon kulukorvauksista.

MAASEUDUN TULEVAISUUS nousi kärkekymmenikköön ensimmäistä kertaa listauksen historiassa. Päätoimittaja **Jouni Kemppainen** ilahtuu tiedosta.

”On valtavan palkitsevaa, jos työmme saa näkyvyyttä myös muussa mediassa. Sitä kautta työ saa vaikuttavuutta, ja se on monille meistä tärkeä motiivi yleensä tehdä juuri tätä työtä”, Kemppainen sanoo.

MT:lla on mennyt taloudellisesti viime

Yhteistyötä. IS:ssa uutisia tekevät kaikki osastot. ”Sanoisin, että osastojen välillä on enemmän yhteistyötä kuin kilpailua. Yleensä IS:n saamasta uutisesta iloitaan osastorajojen yli”, sanoo Ilta-Sanomien uutispäällikkö Elina Koivisto (toinen oikealta). Kuvassa myös politiikan erikoistoimittaja Timo Haapala, Uutis- ja yhteiskuntatoimituksen esimies Miia Honkanen, rikostoimittaja Niko Ranta, urheilun esimies Vesa Rantanen ja toimittaja Miikka Hujanen.

vuodet melko hyvin, vaikka painetun lehden levikki on laskenut. Toimituksen ”tekemisen meininki” on Kemppaisen mukaan kolmin-nelinkertaistanut lehden verkkoluvut. Lehti palkkasi hiljattain kolme toimittajaa uuteen *MT Metsä* -kuukausilehteen.

”Pystymme julkaisemaan jo aika monikana-
navaisesti printtijutuista videoihin, striimeihin, isoihin vaalipaneelisiin tai vaikkapa ravilähetyksiin asti. Meidän jengi on taitavaa ja taloon vahvasti sitoutunutta.”

JOURNALISTI PÄÄSI ensi kertaa STT:n siteeraamaksi ja nousi listan sijalle 21. Journalisti sai viisi siteerausta, muun muassa Otavamedian yt-uutisoinnista ja JSN:n puheenjohtajakohun aikana tehdystä **Elina Grundströmin** haastattelusta. ●

STT LASKI JOURNALISTIN PYYNNÖSTÄ, MITÄ TOIMITUKSIA STT SITEERASI VUONNA 2018. TARKASTELUVÄLI OLI 1.1. – 31.12.2018. SELVITYSTYÖN TEKİ STT:N TOIMITTAJA SAMPO SIVULA.

STT:n siteeratuimmat 2018

Media	siteerauksia	muutos% 2017–2018
1. Yle	141	-31,9
2. Helsingin Sanomat	130	-28,6
3. Lännen Media	80	-9,1
4. Ilta-Sanomat	72	-15,3
5. Uutissuomalainen	63	-49,6
6. Keski-suomalainen	55	-36,0
7. Iltalehti	46	-35,2
8. MTV	34	-38,2
9. Savon Sanomat	30	-53,1
10. Maaseudun Tulevaisuus	21	-16,0

LÄHDE: STT / SAMPO SIVULA

Linjaaja. Uudelleenjärjestelyjen jälkeen pääkirjoituksia kirjoittavat Aamulehdessä toimituksen johtoryhmä, uutispäälliköt ja osa toimittajista, sanoo päätoimittaja Jussi Tuulensuu. "Linjan noudattamisesta vastaa päätoimittaja, joka myös muodostaa tarvittaessa lehden kannan merkittävimpiin aiheisiin." Kuvassa Yleisradio haastattelee Tuulensuuta Aamulehden yt-neuvottelujen seurauksista 29. marraskuuta.

NÄIN JOURNALISTI KYSYI

Journalisti kysyi isoimpien maakuntalehtien päätoimittajilta, onko lehdessä harkittu pääkirjoitus-/artikkelitoimituksen lakkauttamista ja mitä he ajattelevat pääkirjoitusten merkityksestä. Kysely tehtiin sähköpostitse viikolla 3.

Kyselyyn vastasivat Turun Sanomien Kari Vainio, Kalevan Kyösti Karvonen, Keskiuomalaisen Pekka Mervola, Savon Sanomien Seppo Rönkkö, Satakunnan Kansan Tomi Lähdeniemi, Karjalaisen Pasi Koivumaa ja Lapin Kansan Antti Kokkonen. Ilkasta ja Etelä-Suomen Sanomista ei saatu vastausta.

Kuka päättää lehden linjan?

NINA ERHO, TEKSTI • LAURA VESA, KUVA

Aamulehti lakkautti pääkirjoituksista huolehtineen artikkelitoimituksensa ja vähensi pääkirjoitusten määrää. Satakunnan Kansa luopui erityisistä pääkirjoittajista jo vuonna 2015. Mitä tekevät muut maakuntalehdet?

Aamulehti lakkautti artikkelili- ja mielipidetointuksensa viime vuoden lopulla ja vähensi siellä työskennelleitä marraskuussa päättyneissä yt-neuvotteluissa. Artikkelitoimitus teki muun muassa lehden pääkirjoitukset.

Päätoimittaja **Jussi Tuulensuu** ei puhu lakkauttamisesta vaan muotoilee, että toimituksen työtä on järjestetty monella tapaa uudelleen.

"Toimitus on järjestetty aiempien pienehköjen tiimien sijaan kahdeksi isoksi sisältökokonaisuudeksi, jotka ovat uutiset ja feature. Näiden lisäksi on tuotantoryhmä, joka muun muassa taittaa kaikki printtutuotteet."

Uudelleenjärjestelyn jälkeen Aamulehden pääkirjoitukset kirjoittavat toimituksen johtoryhmä,

uutispäälliköt ja osa toimittajista.

Miten lehden linja syntyy, kun kirjoittajia on aiempaa enemmän?

"Kirjoittajia on edelleen rajallinen määrä. Pääkirjoitukset heijastavat lehden virallista, kirjattua linjaa. Sen noudattamisesta vastaa päätoimittaja, joka myös muodostaa tarvittaessa lehden kannan merkittävimpiin aiheisiin", Tuulensuu sanoo.

AAMULEHDEN PRINTIN pääkirjoitusivun sisältöjä olivat aiemmin kuvalla varustettu pääkirjoitus, jälkikirjoitus, pilapiirros ja Muut lehdet -palsta. Sunnuntaina oli muitakin osioita.

Nyt sivulla on joka päivä yksi kuvaton pääkirjoitus ja toimittajan kolumni.

Tuulensuu sanoo, että pääkirjoituksilla on suuri paikallinen merkitys merkittävälle osalle printtilukijoita.

"Verkossa pääkirjoitus on laji-tyyppinä lähempänä kolumnia, eikä sitä varmaankaan erillisenä genrenä syntyisi, jos lehtiä perustettaisiin nyt uutena vain verkkoon."

Toimittajien kolumnit ovat Tuulensuun mielestä tärkeä osa lehden "kasvollista vuoropuhelua".

"Niiden kanssa on kuitenkin oltava tarkkana, etteivät ne sekoittuisi uutisiin. Verkossa lukija saattaa pitää kolumnia värityneenä uutisena ja osoituksena siitä, että media sekoittaa faktat ja mielipiteet."

MONESSA ISOSSA maakuntalehdessä pääkirjoituksista huolehtivat niihin erikoistuneet toimittajat yhdessä päätoimittajien kanssa, eikä järjestelyyn suunnitella muutoksia, kertoo Journalistin sähköpostikysely päätoimittajille.

"Pääkirjoittaminen on oma lajinsa, jossa on hyvä olla laaja-alaista ja pitkäaikaista journalistista kokemusta. Siihen liittyy paljon hiljais-tietoa lehden linjasta. On hyvä muistaa, mitä aihepiiristä on kirjoitettu edellisviikolla tai -vuonna, jotta linja pysyy", perustelee Kalevan Kyösti Karvonen.

"Pääkirjoitusten tekeminen ja mielipideaineiston käsittelyn laatu turvataan parhaiten oman erillisen toimituksen kautta. Pyrimme pää-

kirjoituksissa tarttumaan paikallisiin aiheisiin ja vaikuttamaan sitä kautta päätöksentekoon", kirjoittaa Lapin Kansan **Antti Kokkonen**.

Turun Sanomien **Kari Vainio** sanoo, että pääkirjoitukset ovat sanomalehtien kovaa ydintä, eikä digiaika ei ole vähentänyt niiden merkitystä.

"Päinvastoin, ne korostavat sanomalehtien vastuuta ottaa kantaa, edistää ajankohtaisia asioita ja kykyä erottaa uutistoiminta mielipiteistä."

SATAKUNNAN KANSASSA pääkirjoituksista vastaa koko toimitus, ja ne julkaistaan kirjoittajan nimellä ja kuvalla, mikä on nostanut niiden kiinnostavuutta, sanoo päätoimittaja **Tomi Lähdeniemi**. Satakunnan Kansa kuuluu Aamulehden tavoin Alma Mediaan.

Lähdeniemen mielestä lehden linja määräytyy samalla tavalla, oli pääkirjoittajien määrä mikä tahansa.

"Viime kädessä sen päättää vastaava päätoimittaja, toki yleensä keskustellen kirjoittajan kanssa."

ELINA GRUNDSTRÖM

Twitter: @elinagrundstrom
KIRJOITTAJA ON JULKISEN SANAN
NEUVOSTON PUHEENJOHTAJA.

Vaikuttavat uutiset

Suomessa on alkamassa ”demokratian supervuosi”, jolloin pidetään kahdet, ehkä kolmetkin vaalit. Viranomaisia huolettaa mahdollisuus, että vaalitulosiin yritetään vaikuttaa levittelemällä valheita, kuten monissa muissa maissa on tapahtunut. Toimittajia varoitellaan sinisilmäisyydestä vaalivaikuttamisen suhteen.

Mihin sitten pitäisi varautua?

Oikeusministeriön vaalihäirintää käsittelevässä seminaarissa tammikuun 8. päivänä kerrottiin, että yksi tyypillinen vaalivaikuttamisen muoto ovat valheelliset väitteet vaalivilpistä tai laittomasta vaalirahoituksesta. Kyberturvallisuuden työelämäprofessori **Jarno Limnell** totesi seminaarissa, että perusteettomat syytteet epäsiällisestä vaalivaikuttamisesta ovat ”uusi normaali”.

KUULOSTAA vaikealta – eikä toimittajan työtä ainakaan helpota se, että lähihistoriamme on oikeakin vaalirahoituskandaali. Tähän asti toimittajat ovat ennemminkin pyrkineet varmistamaan, etteivät tee samaa mokaa kuin vuoden 2007 eduskuntavaaleissa.

Kehittyvien Maakuntien Suomea jakoi silloin satoja tuhansia euroa vaaliavustuksia, eikä media huomannut, että jotain erikoista tapahtui. Vaikka kymmenet kansanedustajat jättivät saamansa avustukset ilmoittamatta, monet myös kirjasivat ne sääntöjen mukaisesti vaalirahoitukseensa. Asia oli toimittajien silmien edessä ja siitä tehtiin joku pikku-uutinenkin, mutta se ei noussut ajallaan julkisuuteen.

Vaalirahoitusvyöhyke alkoi kunnolla purkautua vasta vuosi vaalien jälkeen, toukokuussa 2008, jolloin kansanedustaja **Timo Kalli** (kesk.)

meni tv-ohjelmassa mölätymään, että hän oli tahallaan jättänyt tukijansa ilmoittamatta.

Vaalirahoitukseen liittyvistä paljastuksista tuli suomalaisen tutkivan journalismin kuninkuuslaji, jonka juonikäänteiden selvittely jatkui vuosia. Tuli Nuorisosäätiön tauluostoksia, **Ilkka Kanervan** (kok.) syntymäpäiviä, Nova Groupin oikeudenkäyntejä ja pohdiskelua siitä, oliko ”maan tapa” niin vakiintunut, että toimittajatkaan eivät huomanneet, että siinä oli jotain outoa.

KAIKEN tämän seurauksena suomalaisen journalistin geeneihin on jäänyt erityinen herkkyys pientenkin vaaliraha-asoiden uutisoimiseen. Herkkyys jollekin aihepiirille voi tehdä median haavoittuvaksi huhuille. Kymmenen vuotta sitten media ei tarkistanut aiheellisia vinkkejä, mutta nyt pitäisi varoa uutisoimasta aiheettomia.

Vielä hankalammaksi asian tekee se, että kevään vaaliteemat näyttävät nousevan yksittäisistä uutisaiheista ja niiden ajoituksista ehkä enemmän kuin koskaan ennen. Jos esimerkiksi uutiset Oulun seksuaalirikosepäilyistä olisivat tulleet julkisuuteen lokakuussa ja kansainvälisen ilmastopaneelin IPCC:n raportti tammikuussa, vaaliteemat voisivat olla eri järjestyksessä kuin nyt.

Vaikka vaalitentteihin valittaisiin kuinka hienoja ja tärkeitä teemoja, ne eivät välttämättä jätä äänestäjien tietoisuuteen edes haa-leaa muistijälkeä. Uutiset jättävät. Erityisen tehokkaita ovat tunteisiin vetoavat ja sopivasti ennen vaaleja osuvat paljastukset kuohuttavista väärinkäytöksistä. Kun sellaisia tulee vastaan, tarvitaan journalistista harkintaa ja kunnollista tarkistamista. ●

Kasvukipuja

Voimisteluvalmentamista käsitelleestä Urheilulehden jutusta syntyi jälkipyykki, jonka takia Urheilutoimittajain liitosta erosi jäseniä. Se kertoo urheilujournalismin muutoksesta, joka on ollut tuloillaan pitkään.

MARJA HONKONEN, TEKSTI • MAXIM USIK, KUVITUS • RISTO HÄMÄLÄINEN JA HELI SAARELA, KUVAT

Jutun synnyssä ei ollut oikeastaan mitään kummallista. Länsi-Savosta syksyllä freelanceriksi jättäytynyt uutistoimittaja **Marika Lehto** sai *Urheilulehdestä* työtarjouksen. *UL:n* silloinen uutispäällikkö **Mikko Marttinen** oli jo tovin etsinyt tekijää jutulle, jossa pengottaisiin voimisteluvalmentamista Suomessa.

Omassa toimituksessa kenelläkään ei ollut edes auttavia yhteyksiä eri voimistelulajien piiriin. Lehdolla oli, ainakin muutamia, ja hän ryhtyi töihin: etsi haastateltavia ja luki aiemmin tehtyjä juttuja.

Valmis juttu julkaistiin 15. marraskuuta. Sen keskiössä oli tamperelaisen joukkuevoimistelun menestysjoukkue Minettien päätoiminen valmentaja **Titta Heikkilä**. Jutun mukaan hän oli uransa aikana käyttäytynyt alistavalla tavalla valmennettaviaan, myös lapsia kohtaan. Kaudella 2011–2012 kolme Heikkilän valmennettavaa sairastui anoreksiaan. Yksi heistä kuoli.

”Jos pisteet olisi yhdistetty aiemmin, aihe

olisi ollut kenelle tahansa tarjolla”, Lehto sanoo.

Voimistelupiireissä kaikki eivät olleet tyytyväisiä juttuun, mutta sitäkin Lehto osasi odottaa. Heikkilän lähipiiri oli jo jutun teon aikana kerännyt *Urheilulehdelle* adressia, jonka tarkoituksena oli vaikuttaa jutun sisältöön. Sitä ei tosin koskaan lähetetty.

Julkaisun jälkeen Voimisteluliitto kehotti lajiväkeä välttämään jutun jakamista somessa. Verkkokeskustelussa epäiltiin, että joku halusi Mineteille ja Heikkilälle reilun vuoden takaisen seurasiirron vuoksi pahaa – ja että Lehto oli heidän asiallaan.

Raskasta, mutta ymmärrettävää, Lehto sanoo. ”Laji on monelle niin rakas, että sitä on ulkopuolisen hankala tajuta.”

Sitten tapahtui jotain odottamatonta. Urheilutoimittajain liitto listasi Heikkilän nimen mukaan Vuoden valmentaja -äänestykseen. Ylen haastattelussa liiton puheenjohtaja **Kalle Virtapohja** tokaisi, ettei palkittavaksi etsitä vuoden eettisintä tai kannustavinta valmentajaa. Näytöt ratkaisevat.

99

Helposti ajatellaan, että nyt on keksitty kriittisyys.

Kalle Virtapohja, Urheilutoimittajain liiton puheenjohtaja

Ilta-Sanomien jatkohaastattelussa hän onnistui vielä sanomaan, että *Urheilulehtiä* käytetään koston välineenä, että Heikkilää vainotaan sukupuolen takia ja että hän luottaa enemmän Voimisteluliiton selvityksiin kuin vain *UL:n* juttuun.

Lehto oli häkeltynyt. Ja niin oli moni muukin urheilujournalisti – siinä määrin, että osa päätti erota koko liitosta.

SUOMALAINEN KILPAURHEILU syntyi samoihin aikoihin kuin ajatukset maan itsenäisyydestä, ja lehtiin siitä kirjoitettiin samalla hartaudella. Isänmaallisuuden laahus on seurannut urheilujournalismia pitkään. Sen helma vilahtaa edelleen vähintään silloin, kun Urheilutoimittajain liiton jäsenet valitsevat muun muassa Vuoden urheilijan ja Vuoden valmentajan televisioidussa gaalassa, parhaaseen katselu aikaan.

Eikä se kansainvälisesti katsoen ole ollenkaan omituista: alan tutkimusten mukaan urheilujournalismi on ollut aina vähän kohteensa edessä rähmällä.

Paatoksen päivistä on kyllä edetty kohti kriittisyyttä, mutta hitaasti. Esimerkiksi syksyllä julkaistussa, urheiluun erikoistuneiden media-tutkijoiden **Riikka Turtiaisen** ja **Antti Laineen** analyysissa todettiin, että vielä 2010-luvun alussa huippu-urheilun muutostyötä käsiteltiin hampaattomasti. Ilta- ja päivälehdissä kriittisimmät jutut 2,6 miljoonan euron kehittämissä hankkeesta ja sen liki nollatuloksista olivat Turtiaisen ja Laineen mukaan mielipidekirjoituksia.

Urheilujournalistit taipuvat kyllä kritisoidaan suorituksia ja pelaajavalintoja, arvokisojen alla ehkä kisajärjestelyjäkin, mutta esimerkiksi urheilun yhteiskunnallinen asema on vaikeampi paikka.

Vaan uskaltaisiko nyt sanoa, että eteenpäin on menty? Pelkästään viime vuoden aikana julkaistiin lukuisia urheilumaailman pimeämpiä sävyjä tai sen yhteiskunnallista puolta tarkastelevia juttuja.

Esimerkiksi MTV Sport paljasti lokakuussa, että lajinsa piirissä arvostettua suomalaista tennisvalmentajaa epäillään alaikäisen seksuaalisesta hyväksikäytöstä. Aiemmin maaliskuussa sama toimitus kertoi seksuaalisesta häirinnästä

naisten jääkiekossa ja jalkapallossa.

Urheilulehti taas on tarttunut muun muassa urheilun ympäristövaikutuksiin ja varhaiseen lajivalintaan.

Ja kun maajoukkuejalkapalloilija **Riku Riski** nyt tammikuun alussa kieltäytyi lähtemästä ihmisoikeuksia polkevaan Qatarin treenileirille, toimittajakunta ei kiemurrellut vaikeana politiikan ja urheilun sotkemisesta. Sen sijaan esimerkiksi *Helsingin Sanomien* urheilutoimittaja **Ari Virtanen** ylisti Riskin ratkaisua.

Voimistelukohun ohella nämä ovat kaikki merkkejä muutoksesta: urheilutoimituksissa on nyt kypsyttynyt oikeiksi journalisteiksi, väittää *Ilta-Sanomien* urheilutoimituksen esimies **Vesa Rantanen**.

”Me yritämme todennäköisesti enemmän kuin koskaan aiemmin olla etupeliossa luomassa tärkeitä, vahvasti yhteiskuntaan liittyviä puheenaiheita”, Rantanen kehuu.

”Me” ei tässä ole pelkästään *IS* ja *Urheilulehti*, vaan ”Suomen ensimmäinen urheilujournalistien sukupolvi”, jonka syntyi Rantanen lupaili *Journalistissa* jo kertaalleen vuonna 2015.

Rantanen on ilokseen huomannut, kuinka alalle tulee koko ajan enemmän uusia, taidokkaita tekijöitä. Heidän tavoitteensa ovat aivan muuta kuin urheilijoita fanittavien vanhojen lajiniilojen.

Haastattelussa Rantanen kertoo pitkään siitä, kuinka hän 1990-luvulla alalle tullessaan pöyristyi kollegojensa kriittisyyden puutetta. Sil-

loin urheilua ei edes käsitelty yhdenvertaisena osana uutiskokouksia. ”Urheilun pojat” saivat puuhata omiaan.

Se aika on nyt ohi, Rantanen lupaa.

”Jos Suomessa on vielä media, jossa on ’urheilun pojat’, se media voi mennä saman tien pois kartalta.”

Tietysti urheiluun kuuluu paljon rutiinia ja raportointia. Mestaruudet ja sankarit myyvät edelleen lehdet, Rantanen myöntää.

”Mutta penkova journalismia tehdään enemmän kuin koskaan aiemmin.”

Ja sen verran Rantanen on sielultaan urheilija, että suoritusta on edelleen tarkoitus parantaa.

”Minulla on vielä 20 vuotta työuraa jäljellä. Sinä aikana urheilujournalismi nousee tasolle, jolla se ei ole vielä koskaan ollut. Mutta työ on kesken”, Rantanen sanoo.

URHEILUTOIMITTAJAIN LIITOLLE vihastuneiden toimittajien kommentteissa kaikuu pettymys siitä, ettei huolella tehtyä journalismia näytetä liitossa arvostavan.

Esimerkiksi *Hufvudstadsbladetin* urheilutoimituksen esimies **Filip Saxén** koki, että Virtapohja vähätteli juuri sitä työtä, jota urheilujournalismissa pitäisi tehdä enemmän: taustoittavia, tutkivia juttuja, jotka pureutuvat rakenteisiin.

”Tiedän itekin arjesta, ettei niihin usein ole riittävästi aikaa ja rahaa”, Saxén sanoo.

Saxénin oli tarkoitus erota liitosta, mutta hän sai huomata tullessaan jo erotetuksi tahattoman jäsenmaksurästin vuoksi. Eipä hänellä ollut enää kiinnostusta sitä maksaakaan. Häntä harmitti myös, kuinka pihalla liiton puheenjohtaja vaikutti olevan ajankohtaisesta keskustelusta.

Puheenjohtajan kommentteihin pettyi myös *Aamulehden* urheilutoimituksen esimies **Pekka Aalto**. Hän päätyi eroon juuri niiden takia. Erityisen pöyristynyt hän oli väitteestä, että *Urheilulehtiä* olisi käytetty koston välineenä.

”En usko, että Sanomat tai *Urheilulehti* olisi antanut sen tapahtua. Kyse on kuitenkin vastuullisesta mediasta, joka tekee taustatyönsä”, Aalto sanoo.

Urheilulehden jutun kaltaisen journalismin tekeminen ei sitä paitsi ole aivan helppoa. *Aamulehdellekin* tiedot tulivat yllätyksenä,

Kohupuheenjohtaja. Kalle Virtapohja yllättyi voimakkaista reaktioista, jotka seurasivat muun muassa hänen kommentistaan. Urheilulehden jutun arvioiminen oli hänen mukaansa virhe.

vaikka kyse oli kotikaupungin joukkueesta. Muutenhan juttu olisi tehty itse, Aalto tokaisee.

”Nämä ovat monesti kiinni siitä, että joku yksittäinen toimittaja tai ihminen toimittajan lähipiirissä tuntee jonkun, joka haluaa puhua”, hän toteaa.

”Ei tällaisia juttuja saa suoraan lajipiireistä.”

Aallon ohella liitosta erosi muun muassa *Ilta-Sanomien* **Pekka Holopainen**, ainoa Vuoden journalistina Bonnier-palkittu urheilutoimittaja.

Urheilulehden Mikko Marttinen ei ollut jäsen alun perinkään. Hänen mielestään Virtapohjan lausunnot olivat jonkinlainen ”vanhan liiton korahdus”.

”Ehkä siinä näkyy sukupolvien ero. Urheilutoimittamisessa on vielä vähän sitä jo kuolemassa olevaa perinnettä, missä toimittaja on vastuussa urheilijoille ja valmentajille”, hän sanoo.

”Me lähestymme urheilujournalismia ihan eri kulmasta.”

OSA URHEILUJOURNALISTEISTA pitää voimistelukohtaa ylimitoitettuna. Esimerkiksi MTV:n urheilutoimituksessa työskentelevä **Tuomas Hämäläinen** pitää Virtapohjan lausuntoja kylä harkitsemattomina ja ymmärtää kollegojen erohaluja.

”Toisaalta mietin, onko Heikkilä saanut liian kovan leiman. Ylilyönnit ovat vuosien takaisia asioita”, Hämäläinen sanoo.

Tätä näkökulmaa hän toi myös esiin omassa jatkojutussaan, jossa Heikkilä sai harvinaisen suuren puhevallan. Siitä johtuen juttu kääntyi journalismikriittiseksi. Kohuvalmentaja ja hänen lähipiirinsä ruotivat Marika Lehdon työtä kovin sanoin.

Hämäläinen sanoo, ettei lähtökohta ollut ruotia *Urheilulehden* jutun syntyä.

”Mutta jos se on haastateltavan keskeinen sanoma, en näe muiden toimittajien työtä koskemattomana erityisalueena”, Hämäläinen perustelee.

Hän haluaa kirjoittaa kriittisesti silloinkin, kun se ei ole kaikkien mieleen – myös mediasta.

Siihen suuntaan myös urheilujournalismi on hänen mukaansa mennyt.

”Minusta on hyvä, että urheilu nostaa esiin

suuria puheenaiheita, joita jatketaan myös muualla.”

Pitkään voimistelua ja taitoluistelua seurannut Yle Sportin toimittaja **Marianne Nyman** puolestaan kyseenalaistaa lähinnä sen, onko urheilutoimittajien järkevää tai ylipäättään mahdollista tehdä valistunut valinta Vuoden valmentajasta.

”Mielestäni onnistumisia ei mitata sillä, mikä menestys on ollut, vaan mitä hyvää valmentaja on tehnyt. Luulen, ettei meillä urheilutoimittajilla ole riittävää tietoa siitä, millä eri tavoin

eri lajeissa valmennetaan ja mitä treenisaleilla tapahtuu”, Nyman sanoo.

Nyman uumoilee, että asian saaman suuren näkyvyyden syynä voi olla osin sekin, etteivät voimistelun ja taitoluistelun kaltaisten lajien vaatimukset ole olleet kaikille tuttuja. Hän tuomitsee ylilyönnit, mutta toteaa, että nyrkkeilijöiden painonpudotuksiin suhtaudutaan pikemminkin ihaillen kuin kauhistellen.

EHKÄ ENITEN kohusta häkeltyi Urheilutoimittajain liiton puheenjohtaja Kalle Vir-

99

Jos pisteet olisi yhdistetty aiemmin, aihe olisi ollut kenelle tahansa tarjolla.

Marika Lehto, freelancetoimittaja

KUVA: RISTO HÄMÄLÄINEN

Mylytetty. Marika Lehto kokee saaneensa hyvää tukea Urheilulehden toimituksesta, kun hänen 15. marraskuuta julkaistua, voimistelua käsitellyttä juttuaan seurasi suuri mylytys. ”Freelancerit ovat aika suojattomia”, Lehto pohtii. Hän ei kuitenkaan aio antaa kokemuksen vaikuttaa tuleviin aihevalintoihin.

tapohja. Hän sanoo nyt, että ottaisi sanomastaan paljon takaisin, jos vain voisi. Kuten sen ”koston”.

”Liiton puheenjohtajana minun ei olisi pitänyt sanoa niin. En tunne juttuprosessia, joten en voi sitä kommentoida”, Virtapohja sanoo.

Aiemmistä haastatteluista on tullut lunta tupaan sen verran, että Virtapohja on kirjoittanut vastaukset valmiiksi ennakolta pyytämiinsä kysymyksiin.

Kohun takia tulleita eroja liitosta? Muutama. Yllättikö voimakas reaktio? Yllätti, vaikka oli-kin täysin ymmärrettävä.

Jatkokysymyksiin Virtapohja vastailee va-

paammin. Hän ei esimerkiksi koe, että olisi tarpeen panna vastakkain tutkivaa journalistia ja vaikkapa Suomen urheilun eettisen keskuksen tekemiä selvityksiä.

”Jos toimittaja tekee hyvän jutun, jonka ansiosta tehdään tutkimus, jonka perusteella korjataan epäkohtia, niin silloinhan toimittaja on tehnyt työnsä hyvin.”

Virtapohja ei myöskään usko, että kriittisyys olisi vain uuden sukupolven juttu. Muutoksia urheilujournalismin kentällä on tapahtunut paljon, esimerkiksi tasa-arvon suhteen, mutta kyllä napakoita juttuja on tehty jo **Kekkosen** aikana.

”Helposti ajatellaan, että nyt on keksitty kriittisyys”, Virtapohja sanoo.

Urheilun ja siitä tehdyn journalismin historiaan perehtyneenä tutkijana ja tietokirjailijana Virtapohja sanoo silti, että 2000-luvulla urheilujournalismin on tullut muitakin arvoja kuin isänmaa.

”Varmasti nykyisin ollaan valmiimpia kritisoimaan kuin aiemmin. Sen muutoksen kyllä tunnistan.”

Urheilujournalismin tulevaisuutta Virtapohja pitää valoisana, mutta omaansa hän ei halua arvioida. Päätöksiä tehdään vuosikokouksessa maaliskuussa.

Kiinnostaisiko jatko? Sitä Virtapohja ei suoraan sano.

”Tämä on minulle kunniatehtävä. En olisi suostunut tähän, ellen olisi halunnut tehdä töitä urheilujournalismin eteen”, hän toteaa.

MARIKA LEHDOLLE voimistelujuttu on hänen tähänastisen uransa tärkein – ei sen saaman näkyvyyden, vaan lajiin liittyvän keskustelun vuoksi.

Opiskellessaan Lehto oli haaveillut ryhtyvänsä urheilutoimittajaksi, mutta oli luopunut ideasta jatkuvien ilta- ja viikonloppuvuorojen vuoksi. Sitä paitsi hän halusi kirjoittaa yhteiskunnasta ja ilmiöistä, ei raportoida tuloksia.

”Vasta yrittäjäksi ryhtymisen jälkeen tajusin olevani vapaa kirjoittamaan myös urheilun ilmiöistä ja taustoista. Niistä kirjoitetaan nykyisin onneksi enemmän”, Lehto arvioi.

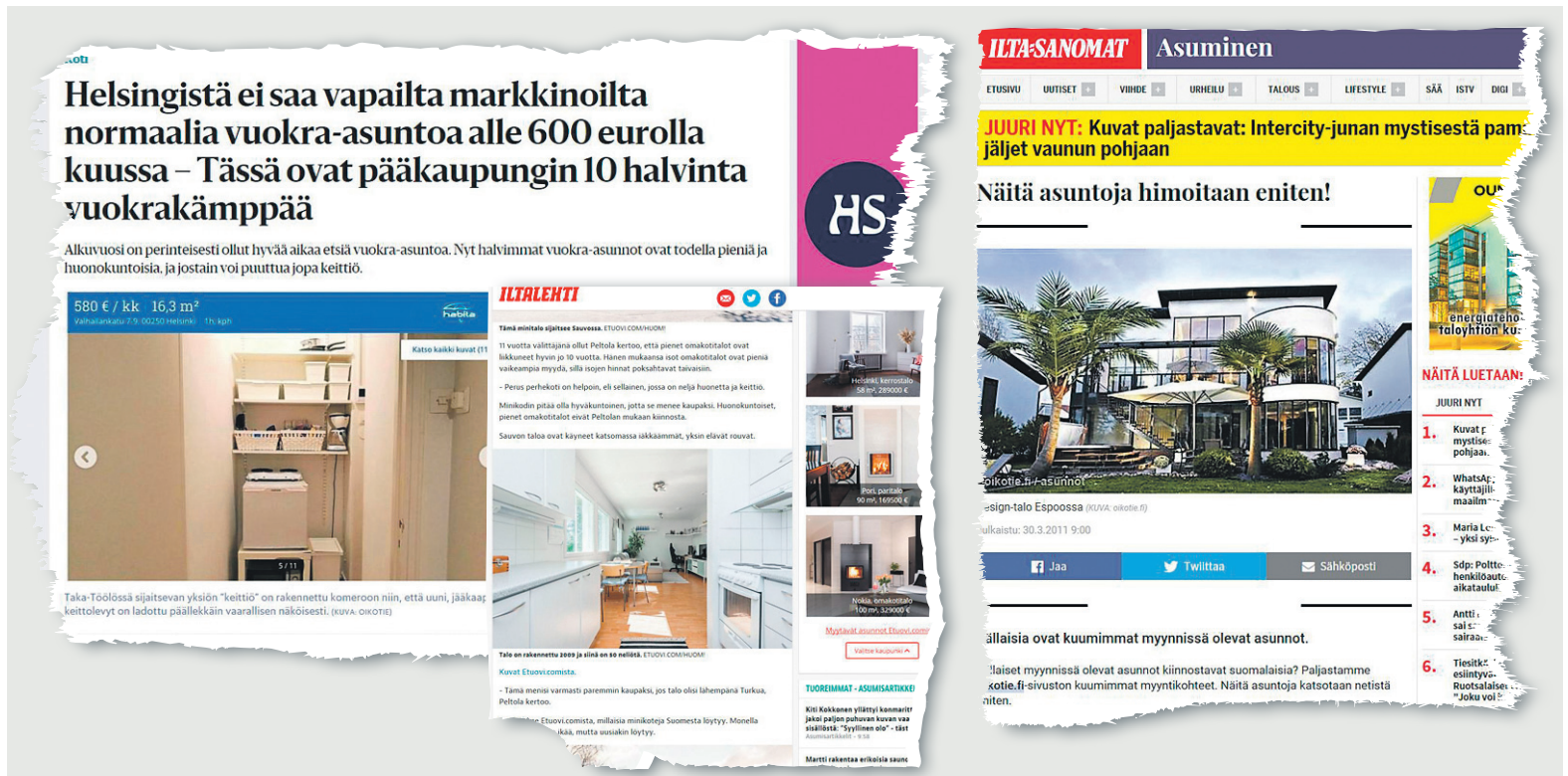
Pengottavaa riittää muillekin, Lehto uskoo.

”Voimistelevien tyttöjen vointi ei ole ollut yhteiskunnassa mikään kovin tärkeä asia. Niin siihen kuin kaikkeen kilpa- ja harrastustoimintaan liittyy kuitenkin rahaa, valtaa, tunteita ja jopa vaikenemista”, Lehto sanoo.

”Toivon, että pystyn jatkossakin löytämään merkittäviä aiheita.” ●

URHEILUGAALASSA VUODEN VALMENTAJANA PALKITTIIN SUOMEN JALKAPALLOMAAJOUKKUEEN MARKKU KANERVA. TITTA HEIKKILÄ OLI ÄÄNESTYKSESSÄ VALMENTAJAPARINSA KANS-SA SIJALLA 14, KUUDELLA ÄÄNELLÄ. VOIMISTELULIITON PYYTÄMIEN SELVITYSTEN JOUKKUEVOIMISTELUN LAJIKULTTUURISTA JA HEIKKILÄN TOIMINNASTA ON MÄÄRÄ VALMISTUA ALKUVUODESTA.

Kuvat asuntojuttuun napataan Etuovesta tai Oikotieltä

SUSANNA BELL, TEKSTI • HELSINGIN SANOMAT, ILTALEHTI JA ILTA-SANOMAT, KUVAT

Moni toimitus poimii ilmaiskuvia juttuihinsa asunnonvälityssivustoilta. Käyttöehdot antavat konserneille oikeuden kuvien julkaisuun ilman eri korvausta.

Yksityisten ihmisten asuntoilmoitusten kuvat saattavat päätyä lehtien kuvitukseksi tai juttuaiheiksi. Alma Media ja Sanoma-konserni varaa oikeuden käyttää asuntojen myynti- ja vuokraussivustoille kuten Oikotie.fi:hin, Etuovi.com:iin ja Vuokraovi.com:iin ladattuja valokuvia ilman erillistä korvausta. Asia valkeni kunnolla monelle asiakkaalle vasta tiedotteesta, joka lähetettiin palveluista EU:n uuden tietosuojasetuksen takia. Esimerkiksi Alma Median tiedotteesta todetaan, että ”palvelussa vuokrattavia tai vuokrattavana olleita kohteita tai niihin liittyviä yksityiskohtia kuten asunnon sisustusta voidaan esitellä Alma Media -kon-

serniin kuuluvissa julkaisuissa asumiseen liittyvissä artikkeleissa ja printtijulkaisujen teemalitteissa.” Lehtien verkkosivuilla on esitelty markkinoiden huppeimpia asuntoja, mutta ladatessaan kotinsa kuvat myyntisivustoille asiakas suostuu paljoo muuhunkin. Esimerkiksi sisustusjutun voi tehdä kontekstista irrotetuilla, myyntisivustoilta ladatuilla kuvilla, joista lehtien ei tarvitse maksaa.

ILTALEHDEN PÄÄTOIMITTAJA Perttu Kauppisen mukaan Etuoven kuvia on harvoin käytetty sisustukseen liittyvissä jutuissa, Vuokraoven vielä harvemmin.

”Kuten muutkin suomalaiset mediat, käytämme omaa henkilökuntaa, freekuvaajia, kuvatoimistoja ja muita ulkopuolisia kuvälähteitä aina sen mukaan, mikä on tarkoituksenmukaisinta”, Kauppinen sanoo.

Saman konsernin Alma Consumer-liiketoimintayksikön johtaja **Kari Kivelä** sanoo, että Alma

Media on käyttänyt muiden julkaisijoiden tapaan ulkoisia kuvälähteitä jo pitkään.

”Ulkoisia kuvälähteitä edustavat useat toimijat; viranomaiset, yhdistykset, yritykset. Emme ole nähneet tämän korvaavan ammattikuvaa-jien tai monimediatoimittajien työtä”, Kivelä sanoo.

Helsingin Sanomien toimituspäällikkö **Ari Kinnari** sanoo, että Oikotieltä poimittuja kuvia ei arkistoida toimitukseen.

”Uutisissa Oikotien kuvamateriaalia on käytetty satunnaisesti, esimerkiksi jonkin alueen kalleimpia asuntoja listaavissa jutuissa. Pääsääntöisesti kuvat on julkaistu ruutukaappauksina, joissa kuvan alkuperäinen julkaisualusta näkyy”, Kinnari sanoo.

”Jotkut kuvat on rajattu yksityiskohtiin, kuten esimerkiksi jutuissa, joissa käsitellään asuntojen myyntistailauksen trendejä. Niissäkin siis käsitellään kyseisiä ilmoituksia.”

Kinnarin mukaan **Helsingin Sanomat** jatkaa nykykäytäntöä,

jossa suurin osa kuvista tilataan valokuvaajilta.

Sanoma-konserniin kuuluvan **Kodin kuvalehden** päätoimittaja **Minna McGill** ei ole kuullutkaan asiasta.

”Ei ole käytetty, eikä ole ajatuk-sena. Käytämme ammattivalokuvaajia, meillä ei ole tarvetta amatöörikuvalle. Kuvaamiseen tarvitaan ammattitaitoa. Joskus tietysti lukijat saavat lähettää kuviaan.”

VALOKUVAAJA PETRI JUOLA Suomen freelance-journalistit ry:n hallituksesta pitää myyntipalvelujen kuvien käyttöä harmillisena.

”Jos se heidän lukijoilleen riittää, niin tavallaan jopa on ymmärrettävää, että he niin tekevät. Mutta sahaavatko he omaa oksaansa pitkällä tähtäimellä? Asuntoilmoitusten kuvat eivät todennäköisesti ole kovin korkealaatuisia. Luonnollisesti tämä syö niin staff-valokuvaajan kuin freen keikkoja ja vaikuttaa kummankin ryhmän työllisyyteen ja tulevaisuuteen.”

Ei niin uljas loppu

Ylioppilaslehti Uljas lakkautettiin vain 34 päivää uuden päätoimittajan palkkaamisen jälkeen. Turun ja Tampereen ylioppilaslehdissä tilanne elää, mutta Oulun lehti sai rehtorista ystävän.

NINA ERHO, TEKSTI • JOHANNA KOKKOLA, KUVA

Jussi Turunen valittiin Itä-Suomen ylioppilaslehden *Uljaan* päätoimittajaksi marraskuun 2018 alusta. Hän ehti työskennellä 34 vuorokautta ennen kuin ylioppilaskunnan edustajisto lakkautti lehden budjettikokouksessaan 4. joulukuuta.

”Kun kuulin päätöksestä, ajattelin, että näköjään kaikki on mahdollista. Ensisijaisesti olin pettynyt ja surullinen siksi, että odotin päättäjiltä enemmän. Odotin heitä kiinnostaisivat vaihtoehdot ja keskustelu”, Turunen sanoo.

Hän oli ennen kokousta neuvotellut lehden kahden muun työntekijän kanssa ja esitti, että *Uljaan* 84000 euron vuosibudjetista voitaisiin säästää 10000 euroa lomauttamalla koko lehden väki kahdeksi kuukaudeksi.

Kun Turusta oli kuultu edustajiston ”iltakoulussa” lokakuussa, hän oli vielä päätoimittajan sijainen eikä mielestään voinut lupailla vastaavia säästöjä.

Toisaalta vaikuttaa siltä, että vaikka Turunen olisi luvannut kuun taivaalta, sillä ei olisi ollut *Uljaan* kohtaloon vaikutusta.

”Ehdotuksemme *Uljaan* lakkauttamisesta kumpusi jo vuosien ajan meitä äänestäneiltä henkilöiltä, joista kukaan ei lue *Uljasta* eikä koe sitä hyväksi jäseneduksi. Ylioppilaskunnan pakkojäsenmaksusta lähes kymmenen prosenttia meni vuosittain *Uljaaseen*”, sanoo **Pauliina Nurmi**.

Hän edustaa Kuopion lääketieteen ja hammaslääketieteen opiskelijoiden ryhmää DeeKua, jonka esitys *Uljaan* lakkauttaminen ja sen rahojen käyttäminen muihin taroituksiin oli. Ryhmän esitys meni läpi äänin äänin 23–14.

Turusen *Uljaan* päätoimittajaksi palkanneen ylioppilaskunnan hallituksen talousarvioesityksessä lehden lakkauttaminen ei ollut.

”Odotin, että päättäjiä kiinnostaisivat vaihtoehdot ja keskustelu.

Jussi Turunen,
Uljaan ex-päätoimittaja

ULJAAN LAKKAUTTAMINEN kirjoitti *Karjalaisessa* ja *Karjalan Heilissä* paljon puheenvuoroja, joissa harmiteltiin päätöksen kolhivan opiskelijoiden edunvalvontaa, yliopiston ja ylioppilaskunnan identiteettiä sekä journalismia ja mahdollisuutta harjoitella sitä.

Jussi Turusta huolettaa, kuka nyt kertoo opiskelijoille sen, mitä organisaatioiden viestintä ei kerro. Hänestä lakkauttamisessa oli kyse muustakin kuin rahasta.

”Edustajistossa oltiin tyytymättömiä siihen, mitä lehti on tuonut esiin tai jättänyt tuomatta, mutta sen ei pitäisi olla argumentti lakkauttamisen puolesta. Jos toimittajat tekevät työnsä hyvin, aina

välillä jonkun päivä menee pilalle.”

MUISTA YLIOPPILASLEHDISTÄ erityistä turbulenssia ovat viime aikoina kokeneet *Turun ylioppilaslehti* ja Tampereen ylioppilaslehti *Aviisi*.

Turussa lääketieteen opiskelijoiden edustajistoryhmä ehdotti marraskuussa *Tylkkärin* budjetin leikkaamista puolella eli 40000 eurolla. Oikeustieteen opiskelijoiden ryhmä ehdotti 10000 euron leikkausta. Lopulta budjetti säilyi ennallaan.

Lisäksi edustajisto käsitteli sitä, missä muodossa *Tylkkärin* pitäisi jatkossa ilmestyä. Asiasta oli tilattu viestintätoimiston selvitys.

Vastakkain olivat lehden muuttaminen netissä ilmestyväksi ja sen selvittäminen, mitä digisisältöjen kehittäminen paperilehden rinnalla vaatisi. Jälkimmäinen voitti arvalla.

Päätoimittaja **Nella Keski-Ojan** mukaan selvitystyön tekee ylioppilaslehden johtokunta, mutta työ ei ole vielä alkanut.

TAMPEREEN YLIOPISTON ylioppilaskunnan *Aviisi* jäi vuodenvaihteessa ilmestymistauolle, koska Tampereen yliopisto, Tampereen tekninen korkeakoulu ja Tampereen ammattikorkeakoulu ja niiden ylioppilaskunnat yhdistyivät.

Uuden ylioppilaskunnan pääsihteerin **Venla Monterin** mukaan keskustelu siitä, onko Tampereella jatkossa ylioppilasmedia, alkaa edustajistossa 31. tammikuuta.

ITÄ-SUOMEN YLIOPPILASKUNNAN hallitus tiedotti tammikuussa päättäneensä ”yhteistoimintaneuvottelujen pohjalta irtisanoa kolme *Uljas*-lehden työntekijää tuotannollisista ja taloudellisista syistä”.

Vaikka työnteon edellytysten äkillinen päättymisen oli erikoinen kokemus, Jussi Turusen intohimo journalismiin ei ole hiipunut.

”Kyllä se on työksen kirjoittaminen, mikä meikäläistä eniten kiinnostaa, enkä ole siitä ihan vähällä luopumassa. Toki alalla on välillä tuulista – mutta sitten takkia päälle vaan.” ●

LISÄÄ YLIOPPILASLEHDISTÄ SIVULLA 22.

Toinen kierros. Jussi Turunen valmistui Itä-Suomen yliopiston Joensuun kampukselta teologian maisteriksi neljä vuotta sitten, mutta palasi tekemään ylioppilaslehti Uljasta. Vaikka lehden äkillinen lakkauttaminen oli erikoinen kokemus, Turusen paloa journalistin työhön se ei sammuttanut.

Hyviä uutisia Oulusta ja Studentbladetista

Oulun ylioppilaslehti ilmestyy tänä vuonna neljä kertaa printtinä.

Se on myönteinen uutinen, koska ylioppilaskunnan edustajisto lakkautti lehden printtiversiön vuonna 2015. Vuodesta 2017 lehti on ilmestynyt verkossa yhtä fuksinumeroa lukuun ottamatta.

Päätoimittaja **Anni Hyypiön** mukaan aloite printin palauttamiseen tuli yliopiston rehtorilta **Jouko Niinimäeltä**. Niinimäki sanoi *Oulun ylioppilaslehdessä*, että printti on hyvä lisä kampuskehitykseen ja viihtyvyyteen ja että digiversiota ei välttämättä tule niin usein avattua.

Yliopisto ostaa lehdestä mainostilaa summalla,

joka kattaa neljän lehden painamisesta syntyvät lisäkulut.

Ruotsinkielisten opiskelijoiden *Studentbladetin* suunnitelmissa on tälle vuodelle kaksi printtiä aiemman yhden sijasta, kertoo tuore päätoimittaja **Ebba Håkans**.

Jyväskylässä edustajistoryhmä Oikeat Opiskelijat kommentoi viime vuonna, että Jyväskylän ylioppilaslehden *Jylkkärin* ”johtokunnan pitäisi vakavasti harkita laajan markkinatutkimuksen tilaamista, jotta lukijakunta saadaan kartoitettua” ja että ”jäsenmaksuvarojen käyttö ylioppilaslehteen, jota vain aniharva lukee, ei ole oikein organisaatiossa, jossa ei voi äänestää

jaloillaan”.

Jyväskylän yliopiston ylioppilaskunnan syksyllä tekemän jäsenkyselyn vastaajista 57 prosenttia ilmoitti lukevansa *Jylkkäriä*, kertoo päätoimittaja **Jaana Kangas**. 51 prosenttia oli samaa tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että *Jylkkärin* olemassaolo on tärkeää.

Erityisiä myrskyjä ei ole viime aikoina koettu Helsingin yliopiston *Ylioppilaslehdessä*, Aalto-yliopiston *Ylioppilaslehti Ainossa*, Porin Ylioppilaslehdessä *Pointissa* eikä *Lapin ylioppilaslehdessä*, ilmenee *Journalistin* tammikuussa ylioppilaslehtien päätoimittajille tekemästä kyselystä.

Nina Erho

”De mest givande kaffepauserna finns på raksan”

Plan b: För tio år sedan var Jannike Store planeringschef på Radio Vega. I dag är hon teatertekniker på Unga Teatern och elektriker med det egna bolaget ”Käringen med strömmen”. På teatern gör hon allt från scenografier till kluriga tekniska lösningar. Hon har bland annat konstruerat radiostyrda höns (Pettson och Findus) och självlysande äpplen (Mio min Mio).

LINA LAURENT, TEXT • KARL VILHJÁLMSOON, FOTO

De bytte bransch, men har haft stor nytta av sin journalistiska bakgrund. Möt Jannike Store, Eva Hagman och Sanne Wikström som alla valde ”Plan B”.

Teatertekniker **Jannike Store** arbetar med en hemlig lucka som behövs för att Alice (i Underlandet), ska kunna försvinna som genom ett trollslag i en rutmönstrad gång.

Det är en månad till premiären för Unga teaterns nya musikal och scenen är fylld av halvfärdiga konstruktioner. **Jannike Store** har byggt en stor del av dem, enligt scenografen **Janne Siltavuoris** ritningar.

För drygt tio år sedan var Jannike Store planeringschef på Radio Vega med det övergripande ansvaret för sändningen. Hon hade börjat på Svenska Yle den vanli-

ga vägen, som reporter på Radio Extrem, dit hon sökte sig ”av en slump”. Sedan blev hon producent för aktualiteter och flyttade småningom över till Vega där hon blev planeringschef. Det sista året på Svenska Yle, 2008, var hon både planeringschef och vikarierade kanalchefen, med det övergripande ansvaret för innehållet.

”Efter det kände jag att jag kunde be om alterneringsledighet utan att skämmas”.

Jannike Store har alltid byggt och jobbat med händerna på fritiden. Under alterneringsledigheten stod valet mellan timmerman och elektriker. Valet föll på det senare.

”Dels för att jobbsituationen är bra, dels för att inte vem som helst kan bli elektriker – man behöver utbildning och tillstånd. Jag var också en god bit över 40 och tänkte att timmerman i längden kunde bli för tungt fysiskt.”

Redan i början av studierna tänkte Jannike Store att hon säger upp sig från Yle ifall hon trivs. Det gjorde hon och fick jobb dagen efter att hon utexaminerats.

”Jag var inte den bästa elektrikern, men fick genast jobb på företaget där jag gjort praktik. Chefen sade att jag med mina sociala kunskaper stack ut.”

Fördelarna av att ha jobbat i mediebranschen är många, säger Jannike Store. Tack vare social kompetens och en bred allmänbildning har hon lätt för att småprata med kunderna. Hon har också lätt för att lära sig nytt, söka information och sälla fram det mest relevanta.

”Jag är ganska snabb på att scanna in helheter och det har varit till stor hjälp.”

Jannike Store har jobbat på Unga Teatern sedan 2015. Vid sidan om jobbar hon som elektriker via eget företag. När Jannike Store är i sin verkstad eller på en byggsplats är radion alltid på. Hon lyssnar främst på Ylen Ykkönen men byter vid givna klockslag till Vega för att få nyheterna. Hon är en storkonsument av podstar, följer med Yle, *Hufvudstadsbladet*, *Helsingin Sanomat* och framför allt Yles Text-tv – och har mycket synpunkter på journalistiken.

”Kravet på konsumenten har blivit vansinnigt stort. Man ska kunna skilja på vad som kan vara sant och vad som inte är det.”

Jannike Store tycker också att redaktionerna borde bli bättre på att lyfta upp komplexiteten i olika frågor.

”Lite provokativt kan jag säga att det på en byggarbetsplats finns fler röster och fler intressanta åsikter än det fanns på redaktionens morgonmöte, som var hur roligt som helst men ofta tyckte vi alla ganska lika. De mest givande kaffepauserna finns på raksan (byggsplatsen).”

Saknar du journalistiken?

”Absolut. Jag har ett brinnande samhällsintresse och skulle vilja delta i samhällsdebatten. Jag kunde i sinom tid bli den nya **Jutta Zilliacus** i De äldres råd, den som berättar hur saker och ting ligger till på riktigt.”

EVA HAGMAN SVARAR i telefon i hemmet i Ekenäs. Hon har nyligen kommit hem

Det är väldigt utvecklande att byta jobb och bransch. Jag tror att många skulle må bra av det.

Sanne Wikström, studerar till hortonom, tidigare nyhetschef på Västra Nyland

från tre intensiva närstudiedagar vid yrkeshögskolan Novia i Åbo. Eva Hagman var tidigare journalist på *Västra Nyland*. I dag studerar hon till socionom och räknar med att bli klar till sommaren. Framför sig har hon ännu sitt examensarbete (om ensamhet) och sin sista praktikperiod.

Eva Hagman är en av dem som blev uppsagda under KSF Medias stora nedskärningar i augusti 2016.

Tanken på att hon ville lära sig något nytt hade funnits där länge, liksom även en känsla av att jobbet som journalist kanske inte skulle vara för evigt. Redan 2014 hade Eva Hagman börjat se sig om efter alternativ. Med familj, barn i skolan och bostadslån konstaterade hon att det inte fick ta alltför lång tid att studera till ett nytt yrke. Hon hittade till slut socionomstudierna, men planerna låg på is några år. I mars 2016 ansökte Eva Hagman om en studieplats och sedan kom samarbetsförhandlingen där hon miste jobbet.

Den största skillnaden mellan studierna och arbetet som journalist, finns enligt Eva Hagman i förhållningssättet till problem.

”När man läser socialt arbete talas det mycket om resursförstärkande arbete och till exempel resurstarka barn. Man ska se det som är bra och vad som fungerar, även om det finns problem. Nyhetsjournalistik är rätt problemorienterad och det har varit utmanande att tänka i nya banor.”

Hur har ditt journalistiska kunnande hjälpt dig?

”Många har sagt att jag har det så lätt eftersom jag kan skriva. Visst kan jag formulera mig men skrivandet är annorlunda, man ska ha referenser till källor och hänvisa på ett visst sätt.”

Eva Hagman konstaterar ändå att hon tack vare den långa arbetskarriären, med ständiga deadlines, har vissa rutiner som hjälper i studierna.

”Jag gör någonting varje dag. Jag väntar inte på helig inspiration.”

SNÖN TÄCKER MARKEN och temperaturen ligger rejält under noll. **Sanne Wikströms** tankar är redan stadigt fästa på våren och den kommande odlingssäsongen. Hon planerar att experimentera med vindruvor och ingefära.

”Ingefäran man får köpa i butiken är så dålig.”

För fem år sedan ägnade sig Sanne Wikström också åt odling, men då var det främst en fritidssysselsättning. Till vardags var hon nyhetschef på *Västra Nyland*. Visserligen hade hon studerat till trädgårdsmästare vid sidan om arbetet och fått klart för sig att hon ville byta bransch.

”Det såg mörkt ut i mediebranschen.”

När KSF Media 2014 genomförde ett sparprogram valde Sanne Wikström att gå frivilligt genom en ”paketlösning”.

”Jag tror att det är nyttigt att bryta sig ur sin bekvämlighetszon, både som journalist och som person. Man blir lätt fast i en stress som ingen mår bra av.”

Sanne Wikström valde att börja studera till hortonom vid Hämeen ammattikorkeakoulu. Sin examen torde hon få på våren. Att gå över språkgränsen var ett medvetet val, för att pröva på något nytt. Hon ville fördjupa sig i livsmedelsproduktion, som är ett stort och globalt ämne, och tänkte att specialkunskapen skulle komma till nytta som frilansjournalist. Drömjobbet kombinerar forskning och journalistisk kunskap.

”Jag vill jobba med att popularisera forskning, men det kräver att man kan tillräckligt om forskarnas värld. Jag tror också att det finns kunder som behöver frilansar som kan odling och bioekonomi.”

Vid sidan om studierna har Sanne Wikström jobbat med olika frilansuppdrag, via den egna firman Punkt. Från mars 2018 har hon också jobbat deltid som projektkoordinator på Lantmäteriverkets forskningsenhet Geodatacentralen. Den journalistiska bakgrunden har varit till stor nytta både i studierna och i arbetet som projektkoordinator.

”Framför allt har jag vanan att ta reda på saker och så har jag vanan att kunna kontakta vilka människor som helst.” ●

Ormen äter sin svans

DAN LOLAX Twitter: @danlolax • SKRIBENTEN ÄR SAMHÄLLSREDAKTÖR PÅ ÅBO UNDERRÄTTELSE.

De senaste veckorna har jag blivit ordentligt trött på oss journalister och vår bransch.

Trött på flåset, på perspektivlösheten och historielösheten, på tyckandet och åsiktssnickrandet och på den ritualistiska självkritik som betydelselöst avrundar nyhetscykeln.

I ett virtuellt utrymme kämpar vi om plats med varandra – men också med slipade politiker och egentliga sakkunniga, liksom med självutnämnda experter och nättroll.

Allt upprepas om och om igen på en glidande skala av nyheter av större och mindre vikt; allt tär på journalistikens trovärdighet.

Jag vet att det finns bra journalistik, mer så än för 10–20 år sedan. Men samtidigt kan jag inte låta bli att undra: Har vi målat in oss i ett hörn genom att låta brådskan och klicken styra?

MTV UUTISETS nyhetschef **Jussi Kärki** skriver ärligt att **Hjallis Harkimo** har medierna i sitt ledband (21.1). Leder den insikten till förändring? Nej, för i nästa mening skriver Kärki att Liike Nyt väcker intresse, och att det är ett nyhetskriterium.

Varför väcker gruppen intresse? För att nyhetsmedierna bevakar den. Vi är en orm som äter sin egen svans.

Vi döper riksdagsval till "klimatval" och sedan till "invand-

rarval" och nästa månad till något annat, som om vår uppgift var att göra varumärken, och som om vi tvivlar på att folk klarar av att hålla mer än en tanke i huvudet samtidigt.

På grund av oss kanske de snart inte kan det.

”Har vi målat in oss i ett hörn genom att låta brådskan och klicken styra?”

Värst av allt: vi flåsar. Vi förlorar sinnet för proportioner och vi drar slutsatser där inga ännu finns att dra, av rädsla för att någon annan hinner dra dem före oss. Vi glömmer vår viktigaste uppgift: att ställa frågor och ifrågasätta.

Vad hjälper det att Yles **Päivi Happonen** sakligt sätter brotten i Uleåborg i perspektiv (18.1), och ifrågasätter polisens sätt att informera om misstankarna, när det sker en vecka efter att skadan redan är skedd?

Vad hjälper en sådan tillbakablick när ett avgörande problem är att journalistikarens flockmentalitet gör det omöjligt för analysen att gå hand i hand med rapporteringen?

JA VI SKA skärskåda polisens sätt att informera men – här är en

idé – tänk om vi gjorde det när polisen rapporterar i stället för att en vecka senare beskylla den för frågor som vi inte ställde.

Sexuellt våld mot kvinnor i Finland har länge påtalats som en fråga om mänskliga rättigheter. Hur ofattbart är det inte då att vår regering, i kölvattnet av en besinningslös rapportering om Uleåborgsfallen, utreder om Finland kan tumma på internationella avtal om dessa rättigheter?

Hur ofattbart är det inte att en sådan populism hejas på av dem som önskar att kvinnor som påtalar mänskliga rättigheter ska våldtas?

Vad hjälper det då att *Helsingin Sanomats* redaktionschef **Jussi Pullinen** föredömligt på Twitter (18.1) öppnar upp arbetet med nyheten om regeringens utredning?

Vad hjälper det om journalister framstår som sansade endast i jämförelse med en spritt sprängande galen regering?

Den avvägda journalistiken släntrar efter. Den är en falnande glöd, det sista man ser innan mörkret omsluter en gammal nyhet – och sedan kan en ny nyhetscykel ta vid.

Det gör att vi inte kan hantera komplexa frågor med den seriositet som de förtjänar.

Jag vet att jag inte erbjuder lösningar. Jag återkommer till det. Ha överseende med en trött journalist.

OMMÖBLERING I HSS-TOPPEN

HSS Media byter vd. Det blev klart i början av året, då bolaget informerade om att **Anna-Mari Karhunen** slutar efter ett drygt år på posten. Under rekryteringsprocessen sköts jobbet av *Vasabladets* chefredaktör **Niklas Nyberg**, medan nyhetschefen **Nina Dahlbäck** är tillförordnad chefredaktör.

Karhunen kommenterar inte orsakerna bakom avgången annat än via ett meddelande där hon säger att hon drev en förändring och lämnar ett välmående HSS Media bakom sig.

– Nu tänker jag vara ledig och koppla av, plus söka jobb. Jag har blivit kontaktad från olika håll, uppger hon.

Karhunen rönt bland annat uppskattning för att hon blev en bloggsande vd på HSS-ägda sajten seven-days.fi. Bloggen fortsätter, men har nyligen flyttat till en egen adress.

Jeanette Björkqvist

GARDBERG: VIKTIGT HA STÖD DÅ DET STORMAR

Yle Spotlights **Anni Gardberg** har tilldelats Topeliuspriset. Motiveringarna är bland annat att hon kompromisslöst står på journalistikens sida och har en hållning, som grundar sig på fakta och vetenskap, också då de hon granskar hänger sig åt mobiliserat motstånd. *Journalisten* bad Gardberg om tre tips på hur en journalist klarar sig då det stormar som hårdast:

Prata. Med chefer, producenter eller någon som hjälper och stödjer. Det är stressande att utsättas för väldigt personliga påhopp. Då är det viktigt att man inte blir ensam.

Gör annat. Alltid hjälper det inte men Gardberg fokuserade på att sjunga i kör, åka skidor, yoga, paddla kajak – andra saker, som inte handlade om nätdebatten. Det är viktigt att åtminstone försöka avleda tankarna.

Gardera. Innan publicering hade Yles etiska och juridiska ledning granskat materialet. När det kom anklagelser om kriminellt beteende mm kunde de bemöta dem.

Journalisten intervjuade Gardberg i höstas: journalisti.fi

Jeanette Björkqvist

etiikka

Valtaa vain muiden myöntyessä

MARJA HONKONEN, TEKSTI • ANNA-KAISA JORMANAINEN, KUVITUS

Kun tietokirjailija väittää omiaan, kustannustoimittaja korjaa keskustellen. Antti Heikkilän kohukirjan kaltaisen teoksen kustannuspäättöstä hänen on kuitenkin vaikea muuttaa muuksi.

Kenen on vastuu, jos tietokirja on harhaanjohtava? **Antti Heikkilän** *Lääkkeetön elämä* -kirja nosti esiin kysymyksen kustantajan vastuusta ja tietokirjojen faktantarkistuksesta.

Tapaus ei ole ainoa hiljattain puhuttanut. Esimerkiksi Suomalaisen Kirjallisuuden Seura on joutunut syksyllä selvittämään *Saamelaiden mytologia* -kirjansa faktojen pitävyyttä ja plagiointiepäilyjä.

Heikkilän kirjan kustantamon Otavan kustannusjohtajan **Eva Reenpään** näkemys on, että sisällöstä vastaa aina tekijä. Näin alalla kirjataan kustannussopimuksiin.

Ennen julkaisua kirjaa muokkaa kustannustoimittaja. Eikö ole myös hänen vastuullaan karsia selvästi väärät väittämät?

VASTAUS EI ole aivan yksinkertainen, sanoo Kustannustoimittajien yhdistyksen puheenjohtaja, Duodecim-kustantamossa työskentelevä **Ulla Gröhn**.

Kustannustoimittajan pitää nostaa havaitsemistaan virheistä häly, mutta hänen valtansa riippuu siitä, kuuntelevatko tekijä ja kustantaja. Hän on helposti alakynnessä, koska on tekstin, eikä tietokirjan aiheen asiantuntija.

Virheet on tapana korjata keskustellen. Kustannustoimittaja

keskittyy usein kieliasuun ja ymmärrettävyyteen, mutta Gröhnin mukaan niiden nojalla voi päästä kiinni myös asiavirheisiin.

Samaa sanoo freelance-kustannustoimittajana työskentelevä **Anu Karanko**. Hän tarkastaa usein myös faktoja pohtiessaan täsmällisintä ilmaisua.

Jos yhteisymmärrykseen asiavirheistä ei päästä, eikä käytössä ole esimerkiksi ulkopuolista asiantuntijaa, tilanne on hankala. Niin käy kuitenkin vain äärimmäisen harvoin, Gröhn ja Karanko sanovat.

Karanko ei ole urallaan kohdannut räikeitä virheitä tai suoranaista humpuukia. Hän ei ole varma, miten freelancerina toimisi, jos sellaista tulisi vastaan, eikä asiaa haluttaisi korjata.

”Tekstin luonne alkaa usein paljastua kunnolla vasta toimitustyön edetessä, jolloin toimeksianto on jo otettu vastaan. Siinä tilanteessa työstä kieltäytyminen olisi melko ikävää”, Karanko pohtii.

JOS KIRJOITAJA kieltäytyy korjaamasta tekstiään, valta on kustantajalla. Hän voi päättää jättää kirjan julkaisematta. Näin alalla on myös tapahtunut, vaikka se onkin poikkeuksellista.

Suomen tietokirjailijoiden yhdistyksen eettiset ohjeet kehottavat käyttämään asiantuntijan valtaa vastuullisesti ja ottamaan palautteen huomioon. Kustannusalalla ei kuitenkaan ole ”hyvän tietokirjan tapaa”, jonka nojalla kustannustoimittaja voisi esimerkiksi kieltäytyä epäeettisestä työtehtävästä.

Käytännössä kustannustoimittajien esimiehet kuuntelevat alaisensa huolta tarkasti. Esimerkiksi

Otavan tietokirjojen kustannuspäällikkö **Jarkko Vesikansa** luotaisi kustannustoimittajan näkemukseen ja kävisi tapauksen huolellisesti läpi.

”Tekstin luonne alkaa usein paljastua kunnolla vasta toimitustyön edetessä.”

Anu Karanko, kustannustoimittaja

Hänen urallaan ei tosin koskaan ole tullut tilannetta, jossa kustannustoimittaja olisi kieltäytynyt työtehtävästä faktavirheiden vuoksi.

”Epäröintiin on vaikuttanut kirjoittajan henkilö tai arvot. Tämä on kuitenkin ihmisten kanssa toimimista”, Vesikansa kertoo.

Vesikansa muistuttaa, että kirjoittajan luotettavuus ja kirjan luonne sekä niihin liittyvät eettiset kysymykset punnitaan ensisijassa jo kustannussopimusta solmiessa. Tässä mielessä vastuu on kustantajalla ja kirjoittajalla, ei koskaan kustannustoimittajalla.

Vesikansan mukaan punnintaa

kirjan sisällöstä pitää toki käydä aina siihen saakka, kun teos on saateltu painoon.

Vesikansa ei ollut kustannuspäällikkönä vastuussa Heikkilän kirjasta, vaan se oli toisen kustannuspäällikön **Mari Mikkolan** tontilla.

Mikkola vastasi *Journalistin* kommenttipyyntöön, ettei kustantamo kommentoi yksittäisten kirjojen toimitusprosesseja.

KUSTANNUSPÄÄTÖSTÄ keskeisenä harkinnan paikkana painottaa myös Gummeruksen tietokirjojen kustantaja **Johanna Laitinen**.

Hän huomauttaa, että asiasta tekee käytännössä hankalan se, ettei koko käsikirjoitus ole silloin useinkaan valmiina.

”Yleensä kuitenkin tiedetään, minkä tyyppisestä tekijästä on kyse. Tekijältä voidaan olettaa jonkinlaisia näkökulmaa. Sen ei pitäisi tulla yllätyksenä”, Laitinen sanoo.

Hyvällä kustannustoimittajalla on Laitisen mukaan rohkeutta kysyä ja varmistaa asioiden oikeellisuus. Loppu on luottamusta tekijän ammattitaitoon ja harkintaan.

”Editori kyllä tarkistaa, mutta ne ovat enemmän pistotarkistuksia asioista, joista tulee epäilyttävä olo.” ●

anna hyvän kiertää

Sommoro. Tuija Siltamäki saatteli Avisiis määrittelemättömän mittaiselle ilmestymistauolle. Hänet kuvattiin tammikuussa Tampereen ylioppilaskunnan toimistossa, josta melkein koko henkilökunta on muuttanut korkeakoulujen yhdistyessä syntyneen uuden ylioppilaskunnan tiloihin Hervantaan.

TUIJA SILTAMÄKI, 26

●Päätoimitti Tampereen ylioppilaslehteä Avisia 2017–2018. Töissä Ylen politiikka ja yhteiskunta-toimituksessa.

●Työskennellyt Helsingin Sanomissa, Aamulehdessä, Etelä-Suomen Sanomissa ja Kouvolan Sanomissa. Avustanut esimerkiksi Imagea ja Ylioppilaslehteä ja toiminut Ylen ja Vihreän Langan kolumnistina.

●Yksi Kauppalehti Option valitsemista 35:stä alle 35-vuotiaasta vaikuttajasta.

● TÄLLÄ PALSTALLA JOURNALISTI PYYTÄÄ ILMIAANTAMAAN LOISTAVIA ALAN TUOTOKSIA. VIENTÄ VIE SEURAAVAKSI ETEENPÄIN SE, JONKA TYÖ ESITELLÄÄN PALSTALLA.

Kuin viimeistä Avisia

NINA ERHO, TEKSTI • MARJAANA MALKAMÄKI, KUVA

PEKKA VAHVASEN
VALINTA

Toimittaja ja kirjailija **Pekka Vahvanen** valitsi esiteltäväksi **Tuija Siltamäen** työn Tampereen ylioppilaslehti *Avisiis*in päätoimittajana.

”Tuija Siltamäki on päätoimittanut ansiokkaasti Tampereen (oletettavasti kuolevaa) ylioppilaslehteä *Avisia*. Toisin kuin on havaittavissa nykyään joissakin ylioppilaslehdissä, *Avisiis* ei ole sortunut oikeamielisyyden torveksi. Se on myös säilyttänyt railakkaan ylioppilashengen.

Siltamäki on kirjoittaja, jolla on nuoresta iästään huolimatta oma ääni. Hän on toimittaja, jolla on avoin mieli: hän ei anna näkemyserojen määrittää suhtautumistaan toisiin ihmisiin.”

”Halusin tehdä ylioppilasmediaa, joka luo puheenaiheita ja haastaa ihmisviä näkökulmia. Halusin, että jutuista välittyvät kirjoittajien omat näkemykset. Onnistumisia olivat esimerkiksi **Leena Pihkalan** jutut kehopositiivisuus- ja kuukautispuheesta”, sanoo **Tuija Siltamäki**.

Siltamäki työskenteli Tampereen ylioppilaslehti *Avisiis*in päätoimittajana syksystä 2017 viime vuodenvaihteeseen. Nyt lehti on määrittelemättömän mittaisella ilmestymistauolla. Tampere3-hankkeessa yhdistyneiden korkeakoulujen uusi ylioppilaskunta keskustelee lehdestään alkaen 31. tammikuuta.

”Kun hain *Avisiis*in, Tampere3 oli jo käynnissä. Epätietoisuus lehden tulevaisuudesta vaivasi mutta antoi myös mahdollisuuden ajatella: jos kerran tehdään maailmanhistorian viimeisiä *Avisieja*, tehdään sitten kunnolla.

Tuuppasin *Avisia* yleisaikakauslehden suuntaan. Ajattelin, että kun yleisö on sivistynyt ja maailmasta kiinnostunut, voimme kirjoittaa muustakin kuin haalarimerkeistä ja Tampere3:sta. Nyt tuntuu, että yliopistolla olisi

vielä ollut vaikka mitä selvitettävää.

Neljän viikon välein ilmestyvää lehteä teimme minä, toimitusharjoittelija ja freelancerit. Mieli teki kauheasti kirjoittaa, mutta aika nopeasti tajusin, että ajastaan kannattaa olla tarkka, koska jostain ilmestyy aina jotain muuta hoidettavaa.

Ihaninta oli nähdä ihmisten innostuvan lehden teosta ja haluavan käyttää siihen aikaa, vaikka palkkiot eivät olleet kummoisia. Oli maagista, miten ’lähes tyhjästä’ lopulta syntyi esine, jota ihmiset lukivat kalapuiikkojen ääressä, rakastivat tai inhosivat.

Yllättävän raskasta oli, että selkeät onnistumisen mittarit puuttuivat. Koska *Avisia* luetaan eniten paperilta, saatoinkin lähinnä tarkkailla, näkeekö sitä ihmisillä ja katoaako se telineistä.

Ylioppilaslehtien tulevaisuudessa huolettaa halu sitoutua yhteisiin asioihin, jotka eivät ole joka hetki mieluisia. Jos *todella* on niin, että lehdistä ei enää ole enemmistölle merkitystä, niitä on turha tehdä. Lopettamisen vaatiminen siksi, että ei itse tykkää, on absurdia ja lapsellista.”

LISÄÄ YLIOPPILASLEHDISTÄ SIVUILLA 16–17.

Tärkeä, mutta aina epävarma näyttö

Maailman terveysjärjestö WHO nimesi tammikuussa rokotevastaisuuden yhdeksi merkittävimmistä maailmanlaajuisista terveysuhista.

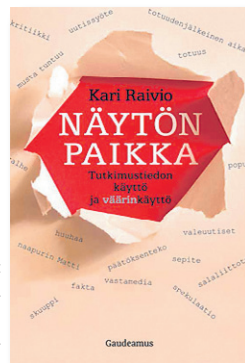
Uutinen osuu sattuvasti Helsingin yliopiston kanslerinakin toimineen **Kari Raivion** samassa kuussa julkaistuun kirjaan. *Näytön paikassa* lastenlääkäri pureutuu muun muassa siihen, mistä rokoteskeptisyyden kaltaisen tiedevastaisuus saa pontensa.

Media-alalla työskentelevälle *Näytön paikassa* on oppeja suoraan ja sivulauseissa. Yksi luku on omistettu tieteen ja julkisuuden suhteelle, mutta Raivio sivuaa toistuvasti muutoinkin sitä, millaisia sudenkuoppia on tieteellisen näytön uutisoimisessa.

Hän viittaa muun muassa selvitykseen, jonka mukaan kolmanneksessa yliopistojen biolääketiedettä käsittelevistä tutkimustiedotteista esitettiin virheellisiä syy-seurausväittämiä. Virheelliset tai ainakin liioitellut tiedot menivät läpi neljässä uutisessa viidestä.

Näytön paikka korostaa tutkitun tiedon tärkeyttä, mutta muistuttaa sen iäti epävarmasta luonteesta – siitä, miten huonosti se sopii journalismin joko-tai-maailmaan. Lukijan ratkottavaksi jää, miten kirjoittaa rokotteisiin liittyvistä peloista lipsumatta toistamaan muka-tieteellisiä uhkakuvia.

Marja Honkonen

KARI RAIVIO:
NÄYTÖN PAIKKA.
TUTKIMUSTIEDON
KÄYTÖT JA VÄÄRIKÄYTÖT.
GAUDEAMUS.

VESA HEIKKINEN Twitter: @tosentti
KIRJOITTAJA ON SUOMEN KIELEN DOSENTTI JA TIETOKIRJAILIJA.

Gallupin aika

Dan Koivulaakso kiinnitti Twitterissä (16.1.2019) huomiota kiintoisaan seikkaan: pitäisikö gallupeista uutisoida imperfektissä eikä presensissä? Toden totta.

Gallupit kertovat menneisyydessä tehdyistä kyselyistä, joten imperfekti on luonteva valinta: "Keskusta syöksyi jo alle 15 %:n – kokoomus nousi taas" (*Uusi Suomi*, 13.12.2017).

Toisinaan uutisissa kuitenkin käytetään presenssiä: "SDP:n etumatka kokoomukseen kapeenee" (YLE, 16.1.2019), "SDP:n kannatus hiipuu" (*Savon Sanomat*, 22.12.2018), "Kokoomus kirii kiinni demareita, keskusta putoaa" (*Helsingin Uutiset*, 8.11.2018).

Mutta kapeneeko etumatka tai hiipuuko kannatus silläkin hetkellä, kun lukija uutista lukee? Putoaako keskusta yhä ja ehkä tulevaisuudessaakin? Onko kyse tiettyyn suuntaan etenevästä prosessista? Presensin näköinen muotohan voi suomessa viitata myös tulevaan.

Aikamuotojärjestelmä ei ole niin yksiselitteinen, kuin voisi kuvitella. Sen moninaisuutta valottaa **Riitta Korhonen** kirjoituksessaan *Oi aikoja, oi tempuksia – Muutamia kysymyksiä aikamuodoista* (Kielikello, 3/2011). Joskus käytetään esimerkiksi dramaattista presenssiä, kun halutaan temmata lukija mukaan menneen maailman tapahtumiin: "**Pietari Suuri** hyökkää Helsinkiin". Yleensä toki presens viittaa menemättömään aikaan ja imperfekti aikaan, joka jo meni.

Aikamuoto saattaa vaikuttaa pikkuasialta. Mutta yksittäisillä kielellisillä valinnoilla on isoakin vaikutuksia: ne voivat vahvistaa mielikuvia ja ohjata ihmisten ajattelua.

Aikamuodon lisäksi merkitystä on toki silläkin, millaisilla verbeillä kannatusmuutoksia kuvataan. Kun *Demokraatti* uutisoi, että "keskusta syöksyy yhä" (13.12.2017), kriittinen lukija jää miettimään paitsi presensin myös verbin syökyä syviä merkityksiä.

Oulu. Epäillyt raiskaukset. Maahanmuuttajat. Tätä media ja Suomi-Twitter päivät täynnä.

Toimittaja Pekka Torvinen
Ylioppilaslehdessä 15. tammikuuta

Laajemmassa kuvassa rikollisuus on medially hyvä myyntivaltti, ja tästä johtuen ihmisille saattaa syntyä vääränlainen kuva rikollisuudesta ja sen yleisyydestä.

Kriminologian yliopistonlehtori Matti Näsi
Helsingin Sanomissa 15. tammikuuta

Kyllä medially on tässä agenda-valtaa jossain määrin. [- -] Jos kysymykset jatkuvasti käsittelevät maahanmuuttoa ja turvanpikanhakijoita, me teemme näistä maahanmuuttovaalit.

Toimittaja ja kansaisaktivisti
Maryam Abdulkarim Ylen Aamu-tv:n
jälkiviisaat-ohjelmassa 18. tammikuuta

Journalismin tehtävä on etsiä totuutta, kuulla se huutokuorojen

ja lynkkausjoukkojen mölinän läpi, näyttää miksi jotkut päättäjät suoltavat nyt vaihtoehtoja faktaa, ja puhua myös niistä asioista jotka eivät välttämättä suurta yleisöä miellytä.

Seuran toimituspäällikkö Petri Korhonen
Tolkun henkilö -blogissaan 18. tammikuuta

Yleensä malttia peräänkuuluttava media on osin lähtenyt siihen mukaan, mikä ei ainakaan auta käymään järkevää keskustelua aiheesta.

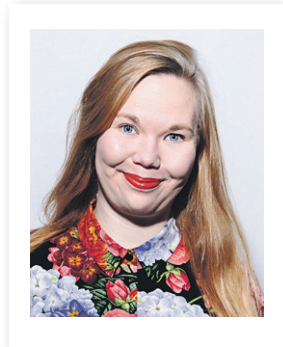
Toimittaja Jussi Virkkunen
Kansan Uutisissa 18. tammikuuta

Eettisen journalismin periaatteisiin kuuluu paitsi julkaistavien tietojen paikkansapitävyys ja faktapohjaisuus, median ja toimittajien riippumattomuus ulkoisista vaikutteista, myös humanisuus ja vastuullisuus.

Tutkijat Kaarina Nikunen ja Salla Tuori
Turun Sanomien mielipidekirjoituksessa
22. tammikuuta

uusiin tehtäviin

KUKA?

Sade Mäkipää, 26, on aloittanut *Improbatur*-lehden päätoimittajana. Aiemmin hän on työskennellyt muun muassa *Helsingin Sanomien* kulttuuritoimituksessa ja *Nyt.fin* toimittajana sekä *Aamulehdessä* ja *Länsi-Savossa*. Hän on ollut myös Reunamedia-toimittajakollektiivin jäsen. Mäkipää opiskelee Tampereen yliopistossa journalistiikkaa ja viestintää.

Palvelujournalismia aikuistuville

Mikä lukiolaisten lehdessä kiinnosti?

Kun lukijana katselin *Improbaturia*, se erottui järjestölehdistä edukseen muun muassa visuaalisuutensa takia. Myös jutut ovat puhutelleet minua, vaikka en ole enää aikoihin ollut lukiossa.

Miten aiot muuttaa *Improbaturia*?

Lehden sivumäärä pieneni, joten jo sen takia olen karsinut vakiopalstoja. Erityisesti haluaisin kehittää verkkoa ja somea. Budjetti on toki erilainen kuin aiemmissa työpaikoissani, kuten *Nyt.fissä*. Onneksi verkon kehittämiseen on kuitenkin budjetoitu. Verkon ja printin sisältöjä pitää yrittää kuljettaa käsi kädessä.

Lehtesi on "aikuistuvien ihmisten asialla". Mikä se on?

Viime vuonna CV:n tekemistä käsitellyt juttu oli verkkolehdestä luetuin. Henkilö- ja ilmiöjutut kiinnostavat jäseniä, mutta niin myös lukiolaisten "selviytymistipit". Palvelujournalismi on tärkeää *Improssa*. Sillä tavalla voimme olla heidän asiallaan.

Mikä lukimaailmassa puhuttaa nyt?

Nuorisobarometrinkin

mukaan nuoria puhuttaa ilmastonmuutos. Meille hyviä aiheita ovat myös kysymykset, kuten mitä välivuonna voi tehdä tai mitä ulkomaille lähteminen maksaa.

"Jos on vain tarpeeksi kiinnostava juttu, ihmiset kyllä lukevat sen."

Olet 26. Miten pysyt kiinni lukiolaisten arjessa?

Improbaturilla on lukiolaisten lukijaraati, jota konsultoin noin kerran viikossa Facebook-ryhmässä. Viime vuonna tein myös pedagogisia opintoja ja vietin paljon aikaa Tampereen lukioissa. Minulla on hyvä tuntuma koulumaailmaan. Tietysti se tieto vanhennee nopeasti. Onneksi opinnoista jäi tuttuja, jotka opettavat lukiossa.

Millaisen arvosanan antaisit suurille medioille nuorten tavoittamisesta?

Seiskan. Kun harjoittelussa seurasin takarivistä opetusta, näin myös, mitä oppilaat kännykällään katsovat. Ne eivät

olleet kyllä mitään Ylen tai *Hesarin* sivuja. Toisaalta tiedän, että isoissa mediataloissa on kovaa yritystä.

Miten arvosanan saisi paremmaksi?

Jos on vain tarpeeksi kiinnostava juttu, ihmiset kyllä lukevat sen. Uskon, että ajatus pätee myös nuoriin. Tavoittamistyötä pitäisi tehdä enemmän, sillä nuorilla ei ole tapana seurata perinteisten medioiden verkkotetusivuja.

Ylioppilaslehtiä lakkautetaan. Kuinka vakaa on *Improbaturin* asema?

Viime vuonna tehtiin tulevaisuustyötä ja mietittiin, säästetäänkö printtiä tai tehdäänkö pelkkää verkkoa. Melko suuren ponnistuksen jälkeen päädyttiin siihen, että lehti on tärkeä etu jäsenille ja valttikortti uusien rekrytoinnissa. Uskoisin, että päätös pitää.

Onko ihmisen älykyys huipussaan abiturienttina?

Ei, mutta varmasti sen hetken elämän ehdottomassa huipussaan. Siitä voi sitten itse päättää, hamstraako lisää mielenlihaksia.

Marja Honkonen

SATTUU TAPAHTUU

Tyhmänä uskaltaa

Urheilua kaupallistettiin kovaa vauhtia 1980-luvun alkupuolella. Seurat alkoivat jopa myydä nimiään yrityksille.

Nokian Urheilijoiden menestyksenkäs naisten koripallojoukkuekin muuttui yhtäkkiä Nansoksi.

Aamulehden urheilutoimituksessa emme taivuneet käyttämään mainosnimeä vaan kirjoitimme edelleen jutuissa NoU:sta tai Nokiasta. Pidimme päämme, vaikka päätoimittajakin yritti sitä kääntää.

Kohta saimme kutsun Nanson edustussauinaan. Siellä itse Teollisuusneuvos tarjoi meille löylyjen, ruokien ja runsaiden juomien lisäksi uudet kalsarit ja paidat päällepuhuttavaksi.

Konjakkiin päästyä Teollisuusneuvos ehdotti, että alkaisimme noudattaa yhtiön ja urheiluseuran sopimusta, johon oli kirjattu, että *Aamulehti* käyttää Nanso-nimeä raportoidessaan NoU:n peleistä.

Kerroin, ettei kahden sopimus sido kolmatta – ja että käyttäisimme edelleen seuran virallista emmekä mainosnimeä. Tarjoilu päättyi siihen.

Parin päivän päästä Teollisuusneuvos soitti ja kysyi, "onko epäisänmaallinen asenteemme" edelleen voimassa. Vastasin, etten ymmärrä, mitä tekemistä asialla on isänmaallisuuden kanssa. Sanoin myös, että hänen yhtiötään emme edelleenkään alkaisi mainostaa ilmaiseksi urheilusivuillamme.

Seuraavalla kaudella joukkue palasi käyttämään Nokian Urheilijoiden nimeä.

Kaiken jälkeen eräs kollega kuin ohimennen kysäisi minulta, satunko tietämään, että tämä samainen Teollisuusneuvos on *Aamulehtea* kustantavan Tampereen Kirjapaino Oy:n hallintoneuvoston puheenjohtaja.

Enpä tiennyt. Mutta potkujakaan en saanut. Sen päätin, että jatkossa pitäisin itseni ajan tasalla työnantajani omistus- ja johtosuhteista.

Matti Mörttinen

KIRJOITTAJA ON AAMULEHDEN POLITIIKAN TOIMITTAJA.

KERRO MITÄ SINULLE ON SATTUNUT TYÖTÄ TEHDessä. OTA YHTEYTTÄ TOIMITUKSEEN.

Työrauha. Airin Bahmani kirjoitti Syyrian sota -kirjaa Kansalliskirjaston rauhassa.

Kenttätöissä Irakissa

JOHANNA VEHKOO, TEKSTI • LAURA OJA, KUVA

Toimittaja Airin Bahmani haastattelee Lähi-idässä Syyrian sodan uhreja, poliitikkoja ja feministejä.

Syyrian sodasta on tullut ulkovaltojen valtapoliitiikkaa, jossa syyrialaisen omat toiveet on unohdettu. Näin sanoo ihmisoikeusaktivisti ja vapaa toimittaja **Airin Bahmani**, jonka tuore tietokirja on ensimmäinen kattava suomenkielinen esitys Syyrian sodasta.

”Ulkovaltojen roolista ei ole puhuttu tarpeeksi. Ei Syyriassa valmisteta aseita. Muut valtiot myyvät niitä sinne ja hyötyvät sodasta.”

Bahmani kirjoitti kirjan *Syyrian sota – Demokratiatoiveet diktatuurin ja islamismin ristitulella* (Tammi, 2018) yhdessä **Bruno Jäntin** kanssa. Sen aineistosta merkittävä osa koostuu työparin Irakissa ja Libanonissa tekemistä syyrialaispakoilaisten haastatteluista.

Jotkut heistä olivat joutuneet ensin presidentti **Bashar al-Assadin** hallinnon vangiksi ja heti perään opposition. Bahmani ja Jäntti kohtasivat myös parikymmentä vainottuun jesidivähemmistöön kuuluvaa, jotka olivat olleet Isisin vankeina.

”Syyrialaiset haluavat demok-

ratiaa, mutta yksikään sodan osapuoli ei sitä heille tarjoa. Tilanne on epätoivoinen, vaikka sota lähennee loppuaan”, Bahmani sanoo.

Bahmani opiskelee Lähi-idän tutkimusta Helsingin yliopistossa ja on kiinnostunut tutkijan urasta. Toimittajan työn hän näkee tapana vaikuttaa.

Taannoisella kenttämatkallaan Irakissa hän valokuvasi vasemmistolaisen Komala-liikkeen iranilaisia jäseniä. He joutuvat toimimaan naapurimaassa, koska Iranissa liike on kielletty. Kuvat tulevat Valokuvataiteen museon maaliskuussa alkavaan Poliittisen valokuvan festi-

vaaliin.

”Lähi-itää koskeva uutisointi on tyypillisesti sotaa, kuolemaa ja pakolaisuutta. Voivotellaan demokratiavajetta ja naisten huonoa asemaa”, Bahmani sanoo.

Bahmanin omat vanhemmat, jotka ovat Iranin kurdeja, kuuluivat aikoinaan Komala-liikkeeseen. He joutuivat lähtemään kotimaastaan poliittisiksi pakolaisiksi ja päätyivät 1990-luvun alkupuolella Suomeen.

”Myös Lähi-idässä toimii feministisiä ja muita poliittisia liikkeitä, jotka pyrkivät yhteiskunnalliseen muutokseen. Haluan dokumentoida niiden arvokasta työtä.” ●

kolumni

Ihan vain eduskuntavaalit

Keväällä pidetään ilmastomuutosvaalit! Eikun sittenkin maahanmuuttovaalit! Tai odottakaa, ei lukita sitäkaan vielä, saattaa tulla jotkut muutkin vaalit!

Meillä toimittajilla on kova tarve antaa vaaleille etukäteen nimi. Mutta miten siitä nimestä päätetään? Kun Kunnallisalan kehittämissäätiö julkaisi tammikuussa tutkimuksen suomalaisille tärkeimmistä vaaliteemoista, kärkeen nousi sairaiden ja vanhusten saama hoito. Silti kukaan ei tainnut todeta, että tulossa olisi hoivavaalit.

Vaikuttaa siltä, että vaalit nimeään jollain muulla perusteella kuin sillä, mistä äänestäjät kertovat olevansa kiinnostuneita. Esitän

JANNE ZAREFF Twitter: @JanneZareff KIRJOITTAJA ON YLEISRADION TOIMITTAJA.

valistuneen arvauksen: nimiä annetaan sen mukaan, mistä kehittyvät hyviä tarinoita. Ihmiset nimittäin ajattelevat tarinoita. Maailmassa ei ole mieltä, ellei sitä ajattele syiden ja seurausten jatkumona, siis toisiaan seuraavina tarinoita. Siksi myös toimittajat, jotka työkseen kuvaavat maailmaa, kertovat pääasiassa tarinoita.

Tarinan tärkein ja kiinnostavin hetki on sen käännekohta. Hetki, jolloin sankari tajuaa, mitä hänen on tehtävä ja ryhtyy toimeen. Hetki, jonka jälkeen historia ottaa uuden suunnan. Hetki, jona Caesar ylittää Rubikonin. Kun me toimittajat nimeämme vaalit, kyse on tarinan käännekohdan etsimisestä. Haluamme esittää vaalit käänne-

kohtana Suomen suhtautumisessa ilmastomuutokseen, tai maahanmuuttoon, tai mihin nyt milloinkin.

Mutta tiedätkö mitä? Vaalien jälkeen kokoontuu eduskunta, joka on erilainen kuin nykyinen ja alkaa painottaa erilaisia asioita. Mutta vallankumousta ei tule. Vaalit eivät ole tarinan suuri käännekohta, jonka jälkeen kaikki on toisin, vaan osa hidasta, eri suuntiin tempoilevaa ja jatkuvaa muutosta, jota sanotaan demokratiaksi. Siksi vaalien nimeäminen etukäteen vain yhden teeman mukaan tuntuu omituiselta touhulta. Se ei anna todenmukaista kuvaa todellisuudesta, jossa ihmiset tekevät äänestyspäätöksiä hyvin erilaisin perustein. Todellisuus on paljon tylsempää kuin siitä kerrotut tarinat.

Loppujen lopuksi voimme sanoa kohtuullisella varmuudella vain yhden asian: keväällä pidetään eduskuntavaalit.

JOKESIN APURAHOJA HAETTAVANA

LEHTIKUVAAJIEN KOPIOSTO-APURAHAT

Jokesin Lehtikuvaajarahasto julkistaa haettavaksi apurahat lehtikuvaajille valokuvaproduktioiden tekemiseen sekä läheisesti lehtikuvausta sivuaviin opintoihin ja tutkimuksiin.

Apurahaa hakevan lehtikuvaajan Kopiosto-valtakirjan tulee olla luovutettu Journalistiliitolle tai hakijan oikeus Kopiosto-apurahiin on hakemuksessa perusteltava ammatillisella toiminnalla. Apurahoja ei myönnetä opiskelijoille.

Haku alkaa **14.1.** ja päättyy **28.2.2019** kello **17.00**. Apurahahakemus tehdään Jokesin sähköiseen apurahajärjestelmään. Hakemus on allekirjoitettava määräaikaan mennessä pankkitunnuksilla.

Lisätietoa: www.jokes-saatio.fi

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö JOKES
Siltasaarenkatu 16, 7. krs 00530 Helsinki

REKRY

Etsimme Kankaanpään Seudulle ja Merikarvia-lehdelle yhteistä PÄÄTOIMITTAJAA

Voit olla etsimämme henkilö, jos olet rautainen paikallisjournalismin ammattilainen, jolla on kykyä laaja-alaiseen yhteistyöhön ja näkemystä paikallisjournalismin kehittämisestä.

Täytä hakemus viimeistään 15.2.2019 rekry.almamedia.fi

Lisätiedot: Satakunnan Kansan vastaava päätoimittaja Tomi Lähdeniemi, 010 665 8272 tai tomi.lahdeniemi@satakunnankansa.fi

#rohkeuskasvaa
#almaspirit

Kankaanpään Seutu Merikarvia-lehti

PSYKOLOGILIITTO ANTOI POTKUT PÄÄTOIMITTAJALLEEN

Psykologiliitto irtisanoi 17. tammikuuta *Psykologi*-lehden päätoimittajan **Hannele Peltosen** työsuhteen.

Potkujen taustalla ovat päätoimittajan ja lehteä kustantavan Psykologiliiton johdon väliset jännitteet, joista *Journalisti* kertoi viime syksynä.

"Olen järkyttynyt ja ihmettelen työnantajan toimintaa. Asian käsittely ei jää tähän", Peltonen sanoo.

Peltonen teki työnantajastaan kesäkuussa 2018 valvontapyynnön Aluehallintavirastolle (AVI). Pyyntö koski kuormitusta, epäasiallista kohtelua ja häirintää. AVI ei nähnyt syyskuussa antamassaan ratkaisussa tarvetta valvontatoimenpiteille häirinnän osalta. Tapauksen käsittely on edelleen kesken.

Peltonen sai *Journalistin* jutun jälkeen kaksi varoitusta. Työnantaja perusteli niitä muun muassa työtehtävien laiminlyömisellä. Peltonen kiistää perustelut ja muistuttaa, että Psykologiliiton hallitus ei koskaan antanut lehdestä negatiivista palautetta.

"En oikeasti tiedä minkä vuoksi minulle on annettu potkut", Peltonen sanoo.

Manu Marttinen

LINDA PELKONEN VOITTI HOVISSA

Helsingin hovioikeus on tuominut toimittaja **Linda Pelkoselle** lukuisia kertoja soitelleen miehen laittomasta uhkauksesta sakkoihin. Oikeus antoi tuomionsa 25. tammikuuta.

Käräjäoikeus hylkäsi syytteet viime keväänä. Se arvioi, että poliisin äänitutkimus ei voinut aukottomasti todistaa, että soittaja oli juuri liittymän haltija. Mies sanoi käräjäoikeudessa, että joku muu oli soittanut puhelut hänen numerostaan.

Hovioikeus on toista mieltä. Se arvioi, että soittaja oli sama mies kuin liittymän haltija ja tuomitsi tämän 30 päiväsakkoon sekä mak samaan 800 euron kärsimyskorvaukset Pelkoselle. Lisäksi hänen tulee korvata Pelkosen noin 2800 euron oikeudenkäyntikulut.

Tuomio ei ole lainvoimainen.

Manu Marttinen

kuolleita

KUVA: JYRKI VALKAMA

Loppuun asti utelias journalisti

Toimittaja **Olli Ainola** kuoli 27.1.2019 vaikeaan sairauteen Terhokodissa Helsingissä. Hän oli 60-vuotias ja syntyi Orimattilassa 23.6.1958.

Ainola oli sukupolvensa merkittävimpiä toimittajia, jonka vuosikymmenten työ vahvisti suomalaista talous- ja politiikan journalismia. Ainola suoritti toimittajatutkinnon Sanoman toimittajakoulussa 1983.

On mahdollista, että ilman Ainolan sitkeää toimintaa viranomaisten asiakirjojen ja päätösten julkisuus olisi Suomessa olennaisesti heikompa. Ainolan hallinto-oikeuksiin tekemät monet valitukset muokkasivat lain tulkintaa.

Tutkivan journalismin Lumilapio-palkinnon Ainola sai peräti kolmesti, mutta hän oli täysin vapaa tähtitoimittajien helmasynnistä ihastua itseensä

ja muuttua ylimieliseksi. Ainola työskenteli lähes kaikissa Suomen tärkeimmissä mediataloissa, joissa hänet muistetaan kollegiaalisuudestaan.

Perhe ja ystävät tunsivat Ollin mainiona seuramiehenä ja erityisen hyvänä ruoanlaittajana. Ainola säilytti intohimonsa työhön viimeiseen päiväänsä saakka. Häntä jäivät kaipaamaan aviopuoliso, 10-vuotias poika, kolme aikuista tytärtä sekä monien ystävien joukko.

Arno Ahoniemi

KIRJOITTAJA ON OLLI AINOLAN YSTÄVÄ JA KOLLEGA.

Tunne & Mieli
LEHTI MIELEN HYVINVOINNISTA

Mielenterveyden Keskusliiton julkaisema *Tunne & Mieli* on mielen hyvinvoinnin arvostettu erikoisaikakauslehti. Lehden kustantaja vaihtuu tämän vuoden aikana.

Haemme vakituiseen työsuhteeseen osaavaa ja tarmokasta PÄÄTOIMITTAJAA

1.3.2019 alkaen tai sopimuksen mukaan.

Lue lisää osoitteessa www.tunnejamieli.fi ja hae paikkaa 11. helmikuuta mennessä.

Lisätietoja: vt. päätoimittaja Aino Heikkonen
puh. 050 407 5448 (ma 4.2. klo 13–15 ja ke 6.2. klo 10–12),
aino.heikkonen@mtkl.fi

Tuiskun säätiön apurahat

Toimittaja Onni V. Tuiskun säätiö jakaa ensisijaisesti matka- ja virkistyskäyttöön tarkoitettuja apurahoja kaikille toimittajille ja lehtitalojen toimihenkilöille.

Hakemus täytetään ja lähetetään säätiön nettisivulla. Hakuaika päättyy **31.3.2019**.

Toimittajien on mainittava hakemuksessa, onko hän Nuorsuomalaisen Sanomalehtimiesyhdistyksen tai Suomalaisen Sanomalehtimiesliiton jäsen.

www.tuiskunsaatio.fi

Kuvaaja nosti toimittajien rimaa

Kuvaaja **Miika Salminen** kuoli odottamattomaan sairauskohtaukseen 2.1.2019 kotonaan Helsingissä. Salminen syntyi Joensuussa 24.1.1969.

"Onpa hieno kuva", sanoi Salminen usein editointia aloittaessaan. Sen jälkeen toimittaja pääsi oikopäätä jutuntekoon, mikäli aiheesta oli kerrontakulma haussa.

Hieno kuva ei ollut oma-kehua vaan ystävällinen piiska jahkailun lopettamiseksi. Salmisen kanssa tarinat oli helppo kirjoittaa kiinni kuviin, ja kuvat olivat niin hienoja, ettei niihin kökköä kehdannut liittääkään.

Suomen Lehtikuvaajat palkitsi Salmisen kahdesti vuoden parhaasta uutiskuvauksesta ja keran parhaana uutiskuvaajana.

Hän oli rohkea ympäristöluotaaja myös ulkomaankeikoilla, joilla hänen välittömyytensä ja kunnioituksensa uusia ihmisiä ja kulttuureja kohtaan avasi

vat monia lukkoja.

Salminen opetteli uudet menetelmät etunenässä. Osaa mistaan hän jakoi kysyjille aikaa ja vaivoja säästämättä.

Pisimmän urajaksonsa Salmisen teki Nelosen uutisissa vuodesta 2001 sen alasajoon asti 2014. Sanoma Creativessa hän työskenteli vuoden 2017 lopulle.

Viimeisenä vuotenaan Salmisen vietti paljon aikaa kaksospoikiensa kanssa ja lähti kuvaamaan Itä-Ukrainan konfliktista kertovaa dokumenttia, joka jäi häneltä kesken.

Niko Nurminen

KIRJOITTAJA ON MIIKA SARMISEN YSTÄVÄ JA TYÖTOVERI.

Vähemmän töitä. Av-kääntäjä Jukka Sorsa pelkää, että av-kääntämisestä on tulossa matalapalkka-ala, jolle ei kannata kouluttautua. Hänen työnsä Pre-Textin työsuhteisena freelancerina ovat vähentyneet viime vuosina.

Kolmen kastin kääntäjät

ANNA-SOFIA NIEMINEN, TEKSTI • KAI WIDELL, KUVA

Av-kääntäjä Jukka Sorsa haluaa tes-neuvotteluissa kohentaa erityisesti ei-työsuhteisten freelancereiden asemaa. He ovat kääntäjistä heikoimmassa asemassa.

Jukka Sorsa on tehnyt yli kymmenen vuotta av-kääntäjän töitä pienelle suomalaiselle Pre-Text-käännöstoimistolle. Alkuun Pre-Text työllisti häntä lähes täyspäiväisesti, mutta työt ovat vuosi vuodelta vähentyneet.

Sorsa on työsuhteinen freelancer ja toteaa, että Pre-Text on aina ollut hyvin reilu työnantaja. Hänen mukaansa Pre-Textillä vain ei ole tarjota aiempaan tapaan töitä, koska isot kansainväliset käännöstoimistot ovat valanneet alaa – ja teettävät töitä ei-työsuhteisilla freelancereilla hyvin halvalla.

”Alan kannalta tilanne on kestämätön, jos [ei-työsuhteisten] freelancereiden käyttäminen lisääntyy ja jos heidän oloihinsa ja asemaansa ei saada parannus-

ta”, Sorsa sanoo.

Ei-työsuhteisten freelancerien asema on pöydällä parhaillaan käynnissä olevissa av-käännöstoimistojen työehtosopimusneuvotteluissa.

”Alkuasetelma näyttää todella hankalalta”, sanoo Journalistiliiton edunvalvontajohtaja ja pääneuvottelija **Petri Savolainen**. Neuvotteluissa av-kääntäjiä edustavat Suomen Journalistiliitto ja Akavan Erityisalat.

Savolaisen mukaan päätavoite on, että ei-työsuhteisille freelancereille maksettavat hankintapalkkiot saataisiin työehtosopimuksen piiriin. Työnantajapuoli eli av-käännöstoimistot ilmoittivat kuitenkin heti neuvottelujen alussa, etteivät edes neuvotele tästä.

KÄÄNNÖSTOIMISTOJEN av-kääntäjien markkinoille on syntynyt kolme eri kastia: Kuukausipalkkaisen työntekijän tulot ovat varmimmat ja asema vakain. Työsuhteisilla freelancereilla töiden määrä voi vaihdella

ja ansiotaso sen mukana. Ei-työsuhteisen freelancerin palkkiot ovat selvästi pienempiä ja neuvotteluasema huonoin.

Keskikastissa työskentelevä Sorsa kertoo, että hänen saamansa palkkiot ovat kohtalaisia. Pre-Textin kanssa palkkioista on pystynyt neuvottelemaan. Av-käännösten lisäksi hän kääntää asiatekstejä, jotta töitä on tarpeeksi.

Sorsa on nyt käytävien neuvottelujen neuvottelukunnassa ja oli viime syksynä tekemässä av-kääntäjille suunnattua kyselyä. Siitä käy ilmi erityisesti ei-työsuhteisten freelancereiden huono asema: suurin osa heistä kertoi, ettei ole tyytyväinen työehtoihinsa ja palkkioihinsa eikä koe voivansa neuvotella palkkioista.

Suurimmat Suomessa toimivat käännöstoimistot ovat BTI Studios Finland ja SDI Media, joista jälkimmäinen ei ole allekirjoittanut nykyistä työehtosopimusta. Sopimus umpeutuu tammikuun lopussa. ●

YT-NEUVOTTELUJA OTAVAMEDIASSA JA YLESSÄ

Otavamedian kuvaryhmästä lähtee yt-neuvottelujen seurauksena kuusi työntekijää, joista viisi paketeilla ja yksi irtisanottuna. Lisäksi yksi osaaikaistetaan.

Neuvottelujen alkaessa vähennystarpeeksi ilmoitettiin enintään yhdeksän.

Lähtevien suurin yksittäinen ryhmä on kuvausstudioiden henkilökuntaa. Otavamedia aikoo luopua omista kuvausstudioistaan muuttaessaan Pasilan Triplaan keväällä 2020.

Otavamediassa jatkuvat toiset yt-neuvottelut yritysasiakkaille suunnatuissa liiketoiminnoissa. Yli sataa työntekijää koskevien neuvottelujen piirissä on asiakaslehtiä tekevä Otavamedia OMA. Vähennystarve on enintään 16.

Yleisradio puolestaan aloitti tammikuun lopulla yt-neuvottelut Uutisja ajankohtaistoiminnassa.

Studio ja Kuva -osaston neuvottelut koskevat 97 henkilöä, ja vähennystarve on enintään viisi. Lisäksi työntekijöiltä edellytetään työehtojen muutosta.

Aluetoiminnasta ei olla vähentämässä henkilöstöä, mutta enintään 35 työtehtävää voi lakata. Neuvottelukutsun mukaan niille, joiden työtehtävät lakkaavat, tarjotaan uusia samalta paikkakunnalta.

Nina Erho

FINKAN EX-JOHTAJALLE KAVALLUSTUOMIO

Työttömyyskassa Finkan entinen kassanjohtaja on saanut törkeästä kavalluksesta kahdeksan kuukautta ehdollista vankeutta. Nainen tuomittiin myös maksamaan noin 16 600 euroa korvauksia ja oikeudenkäyntikuluja entiselle työnantajalleen ja valtiolle.

Noin 27 000 jäsenen Finka palvelee muun muassa Journalistiliittoon kuuluvia. Etujen maksamiseen tapaus ei vaikuttanut.

Tuomio tuli ex-kassanjohtajan vuosina 2016 ja 2017 ottamista luvattomista palkkaennakoista. Yhteensä nainen anasti kassan varoja hieman yli 93 000 euroa. Oikeus velvoitti naisen jo aiemmin korvaamaan summasta osuuden, jota hän ei ollut vielä palauttanut, noin 36 000 euroa.

Marja Honkonen

Yhdistykset

SFJ. Suomen freelance-journalistien sääntömääräinen vuosikokous lauantaina 30.3. klo 15 Villa Kivessä, Linnunlauluntie 7, 00530 Helsinki. Kokouksessa käsitellään sääntöjen 20 §:n edellyttämät asiat. Lisätiedot ja ilmoittautumiset: freet.fi.

KSJ. Keski-Suomen Journalistien vuosikokous 20.3. klo 18 Hotelli Albassa, Ahlmaninkatu 4, 40100 Jyväskylä. Ilmoittaudu ruokailutoivein viimeistään 10.3. Asiamies Hannu Tuovinen: sihteeri@ksjournalistit.fi tai p. 0407066071. Käsitellään sääntömääräiset asiat. Paikalla myös SJL:n palvelujohtaja Simon Huldén.

HUJ. Häme-Uusimaan Journalistien vuosikokous on lauantaina 9.3. klo 13 alkaen Krapihovissa Rantatie 2, Tuusula. Valtakirjojen tarkistuksen ja kokouksen jälkeen ruokailu klo 14.30 alkaen. Sitovat ilmoittautumiset 28.2. mennessä. huj@saunalahti.fi.

REKRY

Etsimme Satakunnan Kansaan vakituiseen työsuhteeseen TOIMITTAJAA

Onko sinulla intohimoa kehittää journalismia kanssamme? Meillä on vahva analytiikkaan perustuva tieto siitä, minkälainen sisältö kiinnostaa lukijoitamme.

Tehtävä on vakituinen ja työ vuorotyötä Porissa. Täytä hakemuksesi viimeistään 15.2.2019 rekry.almamedia.fi

Lisätiedot: kehityspäällikkö Anne Mäkelä 010 665 8214 tai anne.makela@satakunnankansa.fi

#rohkeuskasvaa
#almaspirit

SATAKUNNAN KANSA

JOURNALISTI

Journalisti Journalisten
Suomen Journalistiliiton
ammattilehti

95. vuosikerta 31. 1. 2019

TOIMITUS

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA
/ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Maria Pettersson 045 675 7401

TOIMITUSSIHTEERI/
REDAKTIONSSEKRETERARE
Manu Marttinen 050 310 3036

TOIMITTAJAT/REPORTRAR
Nina Erho 050 379 8155
Marja Honkonen 050 379 9108

ULKOASU/LAYOUT
Heli Saarela 050 470 0016

SÄHKÖPOSTI
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.slaktnamn@journalistiliitto.fi

VERKKOLEHTI
www.journalisti.fi

TILAUKSET/BESTÄLLNINGAR
Jaicom Oy 03 4246 5383
journalisti@jaicom.com

PAINO/TRUCKER
I-print Oy, Seinäjoki
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA/UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund
09 612 2330, faksi 09 640 361
PL 50, 00531 Helsinki

SEURAAVAN LEHDEN
ILMESTYMISAIKATAULU
2/2018 aineisto 20.2.
ilmestyy 28.2.

ILMOITUSMYynti:
www.journalisti.fi > ilmoittajille
044 755 5002

**VARAA ILMOITUSTILASI
AJOISSA.**

Suomen Journalistiliitto

PUHELINVAIHDE / TELEFONVÄXEL
(09) 6122 330

KÄYNTIOSOITE / BESÖKADRESS
Säästöpankinranta 2, 7.krs.
00530 Helsinki
Sparbankskajen 2, 7. vån.
00530 Helsingfors

POSTIOSOITE / POSTADRESS
Siltasaarenkatu 16, 00530 Helsinki
Broholmmsgatan 16, 00530 Helsingfors
PL 252, 00531 Helsinki /
Box 252, 00531 Helsingfors

SÄHKÖPOSTIT / E-POST
info@journalistiliitto.fi
jasenasiat@journalistiliitto.fi
(jäsenasiat/medlemsärenden)
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.efternamn@journalistiliitto.fi

VERKKOSIVUT / WEBBSIDOR
www.journalistiliitto.fi
www.journalistforbundet.fi

FINKA / A-KASSA
www.finka.fi
(09) 8689 400

*Suomen Journalistiliitto on
ammattijärjestö, jonka tehtävä on
valvoa journalistien ja journalismin
etuja. Jäsenkuntamme koostuu viestintä-
alan ammattilaisista, kuten toimittajista,
kuvaajista, graafikoista, kääntäjistä ja
kustannustoimittajista.*

**Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund**

Tyylipisteiden jakaja

Radiotuottaja Anne Achté arvioi olevansa Euroopan ahkerin cheerleading-tuomari.

JANNE SALOMAA, TEKSTI • LIISA TAKALA, KUVA

Oslo, Minsk, Singapore, Ljubljana, Orlando. Ylen radiouutisten tuottajan **Anne Achtén** kevät on tuttuun tapaan kiireinen. Viidessä kuukaudessa hän ehtii tuomaroida cheerleading-kisoja viidesä eri maassa.

”Olen luultavasti Euroopan eniten tuomaroiva cheerleading-tuomari”, Achté sanoo.

Ahkeruuteen häntä motivoi tiivis yhteisö.

”Tämä laji houkuttaa mukaansa huumorintajuista ja seikkailuhenkistä porukkaa, jonka parissa ei tule tylsää hetkeä. Vuosien varrella muista tuomareista on tullut läheisiä ystäviä, joita näkee paljon useammin kuin vaikkapa omia vanhempiaan.”

Myös rakkaus cheerleadingiin saa jaksamaan kilpailujen kiertämistä.

”Cheerleading ei ole urheilua veren maku suussa, vaan lajissa pitää olla hauskaa. Esimerkiksi kilpavoimistelussa tuntuu olevan hirveät paineet.”

Achtéllä on tärkeää, että cheerleadingissä on paikka erikokoisille ja -näköisille urheilijoille.

”Lajissa tarvitaan erityyppisiä ominaisuuksia. Joillakin on hyvä vartalonhallinta voiteissa, jotkut taas ovat vahvoja nostajia ja toiset pitkiä ja sopivia takavarmentajiksi.”

ACHTÉ ON OLLUT MUKANA Suomen cheerleading-piireissä alusta saakka. Vuonna 1984 hän oli perustamassa yhtä maamme ensimmäistä cheerleading-ryhmää, joka on tamperealaisen amerikkalaisen jalkapalloseura Rocks'n kannustusjoukko.

”Alku oli hankalaa, koska mitään opetusvideoita ei ollut. Jenkkiryhmien valokuvista yritimme päätellä, miten sinne pyramidiin

oikein on menty, ja kehittelimme omia huonoja tekniikoita yrityksen ja monen erehdyksen kautta.”

Aluksi Achté oli itsekin SM-tason cheerleader, mutta keskittyi pian enemmän valmennukseen ja 1990-luvun lopulta lähtien tuomarointiin. Samaan aikaan cheerleading irtautui urheilujoukkueiden kannustuksesta omaksi kilpailulajikseen ja suosio kasvoi nopeasti. Nyt kilpacheerleadingin harrastajia on Suomessa jo noin 10000.

”Jenkkiryhmien valokuvista yritimme päätellä, miten sinne pyramidiin oikein on menty.”

TYÖKSEEN ACHTÉ VASTAA radiouutislähetysten sisällöstä ja niiden organisoinnista. Tuomaroinnissa ja tuottajan työssä tarvitaan hänestä paljon samoja taitoja: olennaisen näkemistä, nopeaa reagointia ja ihmisten ohjaamista.

”Pitää varautua odottamattomiin tilanteisiin ja tulla toimeen mitä erilaisimpien ihmisten kanssa. En ole tässä päätyössäni aina riittävän hyvä, mutta urheiluharrastuksen parissa koen, että uin kuin kala vedessä.”

Ennen kaikkea cheerleading on kuitenkin vastapaino Achtén leipätyölle.

”Kaikista asioista ajan tasalla pysyminen on uutistyydyssä innostavaa, mutta stressaavaa. Kilpailureissujen aikana eletään kuitenkin niin tiiviisti cheer-kuplassa, että mitään muuta ei ehdi ajatella. Se on rentouden tuoja harrastuksessa.” ●

VAPPAALLA

ANNE ACHTÉ

● 59-vuotias Ylen radio-uutisten tuottaja. Työkierrossa Ylen Aamutv:n tuottajana kevään 2019 ajan. Työskennellyt Ylessä 30 vuotta muun muassa tuottajana Ylen Ykkösaamussa, YleQ:ssa ja Radio Ainossa.

● Asuu Helsingin Kalasatamassa.

● Koulutukseltaan humanististen tieteiden kandidaatti. Opiskellut tiedotusoppia, taloustiedettä ja englantilaista filologiaa Tampereen Yliopistossa. Lukuvuoden 2012–2013 HS-Säätiön stipendiaattina Oxfordin Yliopistossa.

● Harrastaa cheerleading-tuomaroinnin lisäksi samppanjoita, sisustamista, kirpputoreja ja kuntosaliharjoittelua.

◀ **Yllätyksellinen laji.** Cheerleadingissä ei ole pakollisia liikkeitä, vaan jokainen esitys on erilainen. Tämä tekee arvostelusta haastavaa. Cheerleading-tuomari Anne Achtén kanssa harjoittelemassa oli helsinkiläisen Funky Team Gorillaz -joukkueen jäseniä.

Puolustusvoimat! Myös muut kuin
päätoimittajat ansaitsevat päästä
mökille ryypäämään kertaamaan.

SISUSTUS-
TOIMITTAJA!
TERVETULOA
KERTAAMAAN!

RUOKA-
TOIMITTAJA!
TERVETULOA
KERTAAMAAN!

URHEILU-
TOIMITTAJA!
TERVETULOA
KERTAAMAAN!

KULTTUURI-
TOIMITTAJA!
TERVETULOA
KERTAAMAAN!

UUTIS-
TOIMITTAJA!
TERVETULOA
KERTAAMAAN!

